

ОВИД

Н О Р І Z О N

№ 2 (133)

КВІТЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 1965 APRIL-JUNE

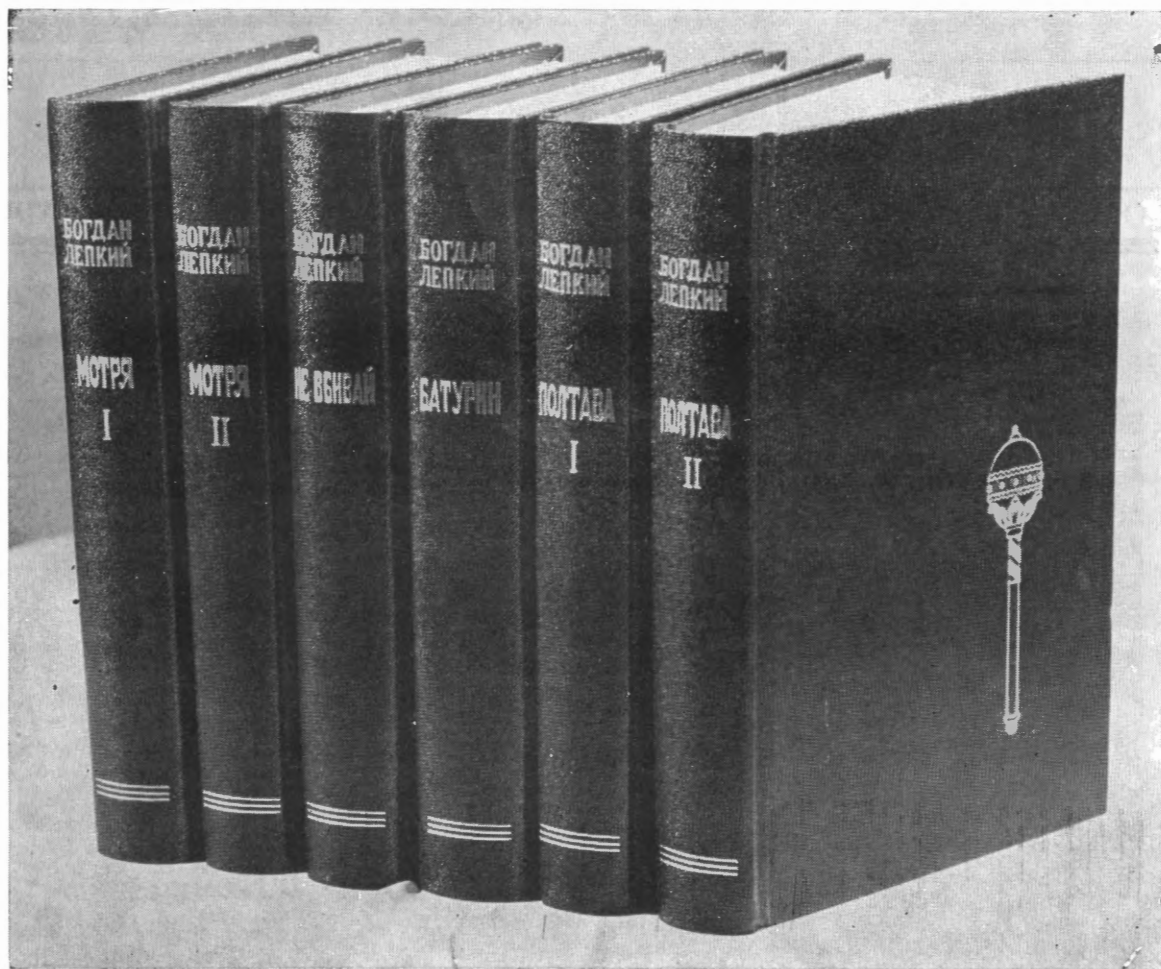
diasporiana.org.ua

VOL. XVI

ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

МАЗЕПА

6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2.264 сторінок друку

Ціна за цілість 21.00 дол. на сплати.

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL., 60622 — USA

ОВИД

H O R I Z O N

Vol. XVI № 2 April-June 1965

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Illinois, USA.
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Muchajlo Danylyshyn
c. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina.

Australia

Fokshan Library & Book supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49. Linden Gardens
London W. 2.

Belgium

Ihnat Stachij
Esneux en Liege

Second-class mail privileges
authorized at Chicago, Illinois

Authorized as Second-class mail,
Post Office Dept., Ottawa

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois — USA.

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions

Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує

Микола Денисюк

Мовний редактор —

Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову.

Всі права застережені.

Річна передплата:

Австралія і Англія — шіл. 30.-
Бразилія — крузейрів 480.-
Аргентина — арг. пезів 240.-
ЗДА, Канада і ін. — дол. 4.-
Німеччина — Д. М. 10.-
Франція — фр. фр. 15.-

З М І С Т

Від Кардинала до Патріярха	3
Р. Задеснянський — Чи то ж Шевченка шанують в УССР?	7
Ігор Качуровський — Поезії	15
Іван Липа — Близнята	16
З життя українських студентів у Північній Америці	20, 29
Пантелеймон Ковалів — Проф. д-р Кость Кисілевський та його наукова діяльність	22
Роман Турянський — Малайзія	30
Ю. Перхорович — Назва „Карпати”	31
Анатоль Галан — Одурена вулиця	33
О. Сип — Розсипки	37
Розмови про книжку	39
Серед книжок — Ганна Черінь — Діброва ще чарівна (С. Парфанович: „Чарівна Діброва”); А. Юриняк Цю книжку приємно й корисно прочитати (М. Струтинська: „Помилка доктора Варецького”); А. Галан Філософія добра і правди (Гр. Голян: „Між двома світами”)	43

На обкладинці: Карпатський краєвид

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА
ЧУЖИМИ МОВАМИ

За редакцією Богдана Кравцева

Найновіше видання Видавництва Миколи Денисюка

Від видавництва

Рахунки за передплату „Овиду” висилаємо вдруге передплатникам, що ще не заплатили передплати за 1965 рік. Просимо цих ще деяких передплатників, що ще залягають з передплатою, вирівняти її тепер після одержання теперішнього другого вже рахунку. Надалі висилатимемо „Овид” лише передплатникам, що матимуть заплачену передплату.

Наша друкарня в останньому часі видрукувала: Нове число журналу „Лікарський Вісник”, ч. 2 за 1965 рік (68 сторінок), що є органом Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА); Нове число студентського журналу „Horizons” Vol. VI, № 1 (9) New York — Urbana, що видає його Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) англійською мовою (84 сторінки); Збірку поезій Юрія Коломийця „Гранчасте Сонце” — видання В-ва Нью-Йоркської Групи, Нью-Йорк — Чікаго 1965, 80 сторінок; Оформлення „Бюлетеню” Товариства Українських Бібліотекарів Америки.

Акцію продажу Повного Видання Творів Тараса Шевченка продовжували ми ще з успіхом в квітні й травні в Рочестері й Бофало, а пізніше в травні й червні в Вашингтоні, Балтіморі, Трентоні, Нью-Брансвіку і в Елізабет.

Під час цієї акції ми придбали багато нових Покупців (в самому Рочестері лише в одному тижні 42 нових Покупців, де тепер маємо всіх 104, в Нью-Брансвік за три вечори 20, в Елізабет за один день 9 нових Покупців і т. п.). Цим разом нам сприяли також молодечі організації СУМА і Пласт. Індивідуально з нами співпрацювали: пп. Б. Губка, П. Данилишин і Р. Білик (Рочестер), Т. Бень і Т. Царик (Вашингтон), Є. Притула (Балтімор), А. Галайда, О. Плішук і мгр. Р. Ганчічак (Трентон), інж. Д. Демедюк, інж. Я. Ощудляк, Т. Панке-

вич і П. Білас (Нью-Брансвік) та Ю. Український і І. Коваль (Елізабет).

Всім загаданим і іншим нашим приятелям сердечно дякуємо за прихильність і за поміч у поширенні цього монументального видання Творів Тараса Шевченка.

В урочистому завершенні Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні 22 травня 1965 р. приймали участь від нашого видавництва Любомира і Микола Денисюк. В програмі цього завершення було вмурування землі з могили Шевченка в Каневі та документів Комітету Пам'ятника Шевченкові до урни в постументі Пам'ятника Шевченкові та вечером Концерт і Бенкет з участю Президента Української Народної Республіки в Екзилі д-ра Степана Витвицького. Ці урочистості відзначимо ще в наступному числі нашого журналу.

Продаж Повного Видання Творів Тараса Шевченка на довільні сплати. — Відвідавши поодинокі осередки, ми переконалися, що в наших громадян є різні спроможності купівлі нашого видання Творів Тараса Шевченка. В більшості купують їх за готівку або на сплати до 3-ох місяців. Коли ж бувають родини, що їм такі умови заважкі, то в таких випадках за окремим договоренням продаємо наше 14-томове Повне Видання Творів Тараса Шевченка на ще догідніші сплати по 10.00 дол., а навіть у випадку потреби також по 5.00 дол. місячно. На таких догідніших умовах продаватимемо не тільки при продажу на місяцях. Читачі „Овиду” можуть замовляти собі також письмово Повне Видання Творів Тараса Шевченка, пропонуючи самі висоту й реченці платностей. Видавництво старатиметься в кожному випадку піти кожному покупцеві назустріч та улегшити йому придбання Повного Видання Творів Тараса Шевченка.

..... Тут відтяти

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:

- за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.
 за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Моя адреса:

.....
.....
.....

Підпис:

ВІД КАРДИНАЛА ДО ПАТРІЯРХА

Кардинал Йосиф Сліпий та Архиепископ Іван Бучко і Єпископ Ярослав Габро

Хоч достойне звання кардинала Католицької Церкви само собою не означає надання тої чи іншої спеціальної, зв'язаної з ним урядової функції і тому його звикли називати почесним, то в дійсності такий погляд досить далекий від правди. Вже сам факт, що з-поміж кардиналів обирають Папу, має особливе значення. Папський престіл відзначає кардинальською гідністю найздібніших ієрархів, здатних вирішувати всякі складні теологічні й церковно-організаційні проблеми — отже, таких достойників Церкви, що на це звання і на цю почесність заслужили собі плідною працею і подвигами свого життя та дали доказ своїх непересічних умових, провідницьких і організаційних здібностей. З уваги на це передусім кар-

динали займають у Католицькій Церкві найвищі й найвідповідальніші керівні становища. Отож, ясно, що цей кардинальський титул далекий від самої лише „почесности”.

Кардинальське достоїнство — це не тільки персональне вирішення того чи іншого ієрарха, але також і тієї помісної Церкви, до якої він належить, та країни чи народу, звідки він родом. Адже завжди так було й буде, що світова opinio цікавиться не лише особою, але й ґрунтом, з якого ця особа походить. Бо видатна одиниця — це, між іншим, продукт рідного середовища, його чільний представник і репрезентант, і на це середовище спадає велика частина заслуги за створення умовин, що допо-

Папа Павло VI вітається з Кардиналом Йосифом Сліпим

могли вирости й дозріти великій індивідуальності.

Не йнакше було і з Митрополитом Йосифом Сліпим. Коли світова преса заговорила про його несподівану появу в Римі, то рівночасно згадала і про Україну, його батьківщину, і про Українську Католицьку Церкву, яку він очолював серед історичної хуртовини, за яку пішов на довголітню каторгу і яку прославив своєю незламністю духового воїна-ісповідника. Про нього писали, як про видатного вченого богослова, організатора теологічної науки, талановитого адміністратора та як про помічника й наслідника подвижника Божої справи, Божого Слуги митрополита Андрея Шептицького, що своїми заслугами здобув собі всесвітню славу й пошану. На митрополита Йосифа звернули свою особливо прихильну увагу Папи Іван XXIII і Павло VI, а доказом цього є передусім призначення його Верховним Архієпископом, що вже не означає почесного звання, а надає йому права патріаршої юрисдикції.

Цим призначенням папський престіл підкреслив не лише роль Української Католицької

Церкви в зборі інших національних і помісних Церков, але й потребу зміцнення її організації та підготовки до майбутніх історичних завдань. Папа Павло VI у своїй промові після номінації митрополита Йосифа кардиналом вивищив його й тим, що, враховуючи його авторитет серед найширших кругів українських вірних, визнав його гідним бути релігійно-національним провідником українців-католиків у всьому світі.

Номінація митрополита Йосифа кардиналом — це одночасно велике признание і для героїчного українського народу, що вже близько півстоліття стоїть у безперестанній боротьбі з комуністичним атеїзмом за Бога, віру і свою християнську душу, не скорився натискові і не зрікся своїх релігійних святощів. Частина того призначення спадає і на нас, еміграційну спільноту. Пильнуймо ж, щоб своєю правильною поставою до фактів, що діються сьогодні і стануться завтра, ми зберегли і надалі ту добру славу, здобуту героїзмом нашого верховного владки і таких, як він, борців з великою вірою. Бож наша відповідальність за рідну Церкву і релігійно-національне

визволення предківської землі — величезна.

Природно і само собою зрозуміло, що на особу Його Блаженства Кардинала і Верховного Архієпископа звернулися очі українців, вірних тієї Церкви, яку він репрезентує. Нема сумніву, що всі українці, які думають історичними категоріями і вміють зв'язати в одну ідейну цілість християнські та національні вартості, прагнуть і моляться за те, щоб у надійні руки Його Блаженства Йосифа перейшла повнота патріарших прав — де юре і де факто, щоб Українська Католицька Церква тим самим здобула свою самостійність і рівність з іншими Церквами і щоб вела евій парід до тих величних завдань, які їй вказав Бог, Христова наука і заповіді боголюбивих українських предків. І тому черговим завданням морально здорових, творчих та ідейних сил української спільноти, розсіяної по світі, є старатися, добиватися і допомогти в тому, щоб Українські Церкви, так Католицька, як і Православна, завершили свою організаційну розбудову створенням Патріархатів — католицького і православного. Ця мета буде досягнена тим легше і швидше, чим сильнішими будуть внутрішній мир,

згода і зрозуміння основних вартостей людського духа, коли вірність заповітам предків і закликам великих духів українського народу, пошана його духових і культурних надбав та вміння дати „Богові — що Боже, кесареві — що кесареве, а рідному народові — що народові“ перетворять нас повністю у спільноту, свідому своїх завдань, обов'язків, і наповнять її почуттям людської гідності, прямоти та справжньої християнської характерності. Нам не можна збочувати на шлях вигідництва, самолюбства, утилітаризму і пристосування до скороминущих потреб сучасності, нам треба навчитися оцінювати події з погляду загальних інтересів і майбутнього, а не міркою сьогоднішніх особистих вигід і користей. Якщо ми спроможемося на це, тоді щезнуть серед нас усякі вагання, сумніви в роді „хіба я знаю, що ліпше“ і до мети ми підемо з'єднано, однією простою дорогою, а не різними крутими стежками. Хай нас при цьому, мов дороговказ, ведуть слова Верховного Владики Йосифа: „Я буду таким кардиналом, яким ви будете народом!“

Новопризначені кардинали з-за залізної заслони — І. Е. Йосиф Слітий і Йосиф Беран.

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА ГАСЛОВА ЧАСТИНА ЕУ-2

Нові передплатники	тепер	пізніше
Вісім томів (1-8) — полотно	100.00 дол.	120.00 дол.
Вісім томів (1-8) — півшкіра	120.00 дол.	142.00 дол.
Дотеперішні передплатники		
За додаткові чотири томи (5-8) — полотно	50.00 дол.	60.00 дол.
За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра	60.00 дол.	72.00 дол.

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

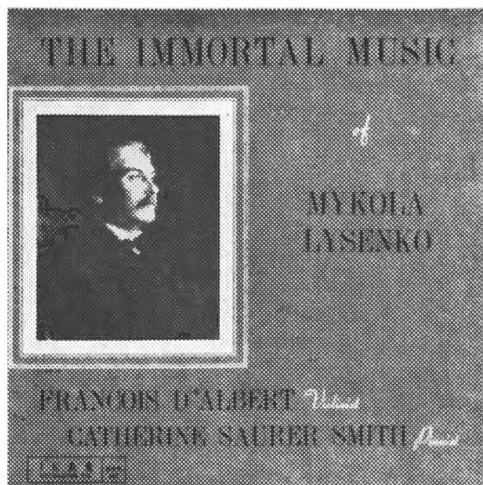
на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

З нагоди відзначення 50-их Лисенківських роковин, Видавництво ІКАР видало у фірмі RCA Victor платівку скрипкової та фортепіанової музики Миколи Лисенка, що її нагнали світової слави мистці-віртуози: Франсуа Д'Альберт (скрипка) та Катерина Заврер-Смит (фортепіан). Ця платівка під назвою НЕВМИРУЩА МУЗИКА МИКОЛИ ЛИСЕНКА належить до першоякісних щодо мистецького й технічного виконання видань.

Ціна 4.95 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL. 60622, — U.S.A.

на якому показано, як Хрущов копав землю, щоб посадити „пам'яткового дуба” на пошану поета, але в основному скаже: „Книжка корисна, як не радіти, що такі виходять!” І, додамо, коли так хтось скаже, то треба ствердити, що книжка вже виконала своє призначення.

Коли ж книжка попаде людині, добре ознайомленій з творчістю поета, то вона дасть цілком інакшу відповідь і оцінку і скаже, що той „духовий образ” поета, який постав в уяві читача, **цілком** не має **нічого спільного** із справжнім образом поета і що „Шевченко” **цієї книжки** має цілком відмінні погляди від Шевченкових. Той новий, **інакший** „Шевченко”, власне, скорше засяє в голові широких мас через те, що він дістався до свідомости без більшого зусилля при огляданню малюнків!

Пригляньмося трошки до того, як творився той **другий** „Шевченко”.

До книжки додана „Передмова” — не дуже велика, лише на 20 сторінках, а в ній в першу чергу біографічні дані.

На початку — маленька „недокладність”: у цьому життєписі (так, як і в усіх інших, виданих на окупованій москалями території) сказано, що Енгельгард завіз із собою Шевченка до Вільна, де він „вивчає польську мову” і „сам учиться малювати, перемальовуючи лубочні картини”, а в 1831 році переїздить з па-

ном до Петербургу. Далі дідич цього **неука** „законтрактує у цехового маляра-ремісника Ширяєва”. Від цього москаля цей неук починає переймати дещо, і в нього ж від інших москалів набирається трошки освіти.

Де ж ця недокладність? А ось де: Шевченко знав польську мову ще в селі, у Вільні пробув **лише до кінця 1829 р.**, а вже на початку 1830 був у Варшаві, і там **віддав його пан в науку до відомого маляра Лямпі**. Йому шийуть пристойніше убрання, і він разом із шляхетськими дітьми вчиться малювати. Там же він знайомиться з одною полькою (міщанкою) і від неї та від колег вчиться розрізняти українців, поляків і москалів та орієнтуватися в **національних** відносинах. То був час останніх приготувань до польського повстання, і Шевченко бачить, що й народ і „пани” польські спільно готуються до боротьби з москалями. Ці приготування і нарешті дні повстання справили на нього дуже велике враження — власне там сформувалась його **українська** свідомість, і тому він не став на шлях Гоголя. Але **такий** Шевченко не потрібний москалям.

Далі, в тій же біографії, щоб приписати москалям усе, що доброго трапалося з поетом, говориться просто, що „Сошенко познайомив Шевченка з **видатними діячами російської** і української культури — В. Жуковським,

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

Приймає до друку **офсетом або на плоскій машині**
КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ

УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт скорє й дуже дбайливе (зразком можуть

послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка,

Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД” і інші).

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей у ЗДА, Канаді та інших країнах.

За ближчими інформаціями звертайтеся на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PRINTING COMPANY

2226 W. Chicago Avenue — Chicago 22, Ill. — USA.

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН

ВІД ДНЯ НАРОДИН

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало

її автобіографічну повість

Х Р И З А Н Т Е М И

найбільший, ілюстрований світлинами й
ще ніде не друкований твір авторки

Нова гідна уваги літературна поява --

т о

велика й оригінальна своєю ідеєю
історична повість відомої письменниці

Наталени Корольової

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Накладом Видавництва Миколи Денисюка

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана Лепкого, видані люксово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошинської, за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Григоровичем, Венеціановим...” А в дійсності Сошенко познайомив Шевченка з Гребінкою і Григоровичем, а вже ті зацікавили долею Шевченка і Брюлова і Жуковського.

Далі сказано, що Шевченко в Петербурзі зустрічається з Белінським і „**під впливом статей Белінського** все виразніше стає на шлях активної боротьби з самодержавством і кріпацтвом” (ст. 5).

Тим часом про жадний „вплив” статей Белінського не може бути й мови — навпаки, Шевченко ставився до його писань без захоплення, а коли Белінському не вдалося своєю критикою прихилити Шевченка до писання по-московськи і він накинувся на поета найбільш цинічним і нахабним способом, Шевченко висміяв Белінського.

Але москалям підходить інший Шевченко — такий, щоб був слухняним учнем навіть таких московських авторів, як Некрасов!

„Катерина” насвітлена тут так, що вона, мовляв, „жінка-страдниця”, що стала жертвою панської розпусти”. Тим часом у творі „Катерина” ніде не згадано, щоб Катерина була кріпачка, а Іван був її паном чи паном узагалі. Там лише мова про те, що вона була **українка**, а Іван — був **москалем**, що **приїхав з „своєї” Московщини**. Про жадну „соціяльну нерівність”, якої жертвою мала стати Катерина, у Шевченка нема ані натяку.

На ст. 6 приписано Шевченкові „гострі виступи проти національної ворожнечі”, а взагалі на кожному кроці все, що було наслідком колоніяльної залежності України від Московщини, приписано лише „панам”.

Дійсний Шевченко був, як відомо, запеклим ворогом „поєднання з Москвою” і „Переяславської умови”, але цей шанований окупантами потворний його двійник має інші переконання і тому читаємо таке „пояснення” одного естампу Шевченка:

„Особливої уваги заслуговує естамп „Дари в Чигирині 1649 р.”, присвячений історичній темі **возз’єднання України з Росією**”.

Що обходить московських окупантів правда? Аджеж недарма є приказка: „Бреше, як москаль”! Що їх обходить те, що розпочаті Богданом Хмельницьким в 1648 р. переговори з Туреччиною добігали до кінця власне в 1649 році, а на початку липня 1650 р. гетьман Богдан склав присягу вірності султанові турецькому на руки Османа Аги і тому на естампі коло турецького посла лежать привезені ним у дар гетьманові, як ознака влади, дорога булава, шабля і горностайовий плащ? Що їх обходить те, що той московський посол, який там змальований (Мужилівський), приїхав до-

магатися від Хмельницького припинення боротьби з Польщею, бо в противному разі москалі вишлють на допомогу полякам своє військо? Що їх обходить, що гетьман на випадок, якби було коначно йти походом на Москву, держав при собі самозванця Тимошку Акундіна, претендента на московський трон?

Далі той же советський „Шевченко” є **лише** кріпацький поет, ворог панів, а тому, самозрозуміло, має теж його „Наймичка” бути, як повчає читачів ця люксова книжка, „продовженням теми, розпочатої ним у творі „Катерина”. Зображені автором події були **типовими** за часів **кріпацтва**”. В „Наймичці” ж справжнього Шевченка **немає ані слова про кріпацтво** — навпаки, за кріпацтва все, описане в поемі, було **б цілком неможливе**. Щобільше, „Наймичка” справжнього Шевченка говорить: „Була я багата”.

Той шанований у Києві советський „Шевченко” є, природно, членом Кирило-Методіївського братства, москаль Петров, який крізь стінку підслухував розмови, зроблений членом того ж братства, бо написано: „До складу Кирило-Методіївського товариства пробрався провокатор, студент київського університету — Петров” (ст. 10). Советського Шевченкового двійника і покарано не за те, за що покарано справжнього, а за... „приналежність до к. м. товариства” (ст. 11).

Не може нас дивувати і твердження, що тому „советському” двійникові Шевченка „у найтяжчі періоди життя завжди подавали братню допомогу діячі російської культури” (ст. 12).

„Притча про блудного сина” того ж советського „Шевченка” має чомусь розповідати про „моральне падіння представників пануючої класи” (ст. 14), сам той „Шевченко” є матеріялістом, а його „Неофіти” є ніби то написаним під впливом Герцена твором, в якому „критикується експлуататорська система і вихваляється декабристів”. Щоб це виглядало більш переконливим, подано цитату, в якій наче б то поет „висловлює впевненість у перемозі трудового народу над самодержавством”:

„Окують царей неситих
У залізі пуга
І їх, славних, оковами
Ручними окрутять.
І осудять неправедних
Судом своїм правим...” (ст. 15).

У справжнього Шевченка перед наведеними словами стоїть, що то співає „Апостол великого Христового слова”, кажучи, що „преподобні” так покарають царів за злочини.

Кінчиться наведена в цій книжці цитата у справжнього Шевченка словами:

„І во віки стане слава,
Преподобним слава”.

Далі советський автор переконує читача, що Шевченко в ряді творів „виступає як одиодумець російських революціонерів-демократів”. Ну, а далі, вже цілком логічно доводиться, що той советський „Шевченко” „зближується з колом російських революціонерів-демократів... і до цієї фаланги борців за визволення селян-кріпаків приєднався” (ст. 16). Підкреслюється, що творчість (того советського) Шевченка

була „близька російським письменникам і відповідала ідеалам російського народу” (ст. 18). Тому „по-справжньому шанують пам'ять Шевченка лише за радянської влади” (ст. 19). Це, так би мовити, лише шкід того советського „Шевченка”, накресленого в „Передмові”.

В самій книжці для того, щоб і сліпий побачив близькість того Шевченка до москалів і вигадану прихильність москалів до України, всюди подано численні цитати з повістей Шевченка **московською** мовою і всі цитати з **московських** авторів в **українському** перекладі. Крім того, використовуючи і найменшу згадку Шевченка чи когось іншого про якийсь твір (чи й просто без жадної нагоди), вміщено 16 московських портретів і 24 ілюстрації з московського життя.

Коло портрета Пушкіна (ст. 72) подана така цитата: „Стіхи Пушкіна не сходілі у мене с язика” (Шевченко: „Прогулка с удовольствием і не без моралі”). У людини, яка переглядає цю книжку, постає враження, що Шевченко був захоплений Пушкіном і що в нього ціле життя вірші Пушкіна крутилися на язичі. А тим часом у названому творі з різних нагод згадуються різні письменники і в одному випадку, у зв'язку з краєвидом, Шевченкові пригадуються три рядки вірша Пушкіна (і то перекручені), які він повторював безнастанно, **поки не змінився краєвид**, отже протягом кількох хвилин.

У багатьох місцях просто подано цитати з „Історії СРСР” або „Історії У.С.С.Р.”, де приписується московським діячам чи письменникам вплив на Шевченка.

На ст. 80 вміщено спеціальний малюнок: Шевченко стоїть у позі учня і слухає з пошаною „дорогого вчителя” Белінського; Белінський, протекційно поклавши руку на плече Шевченка, з надхненним виглядом „відкриває” йому якісь „істини”! Під малюнком цитата з Добролюбова про вічну славу, яка належить Белінському і, природно, портрет Белінського.

Це все фантазія на замовлення про того советського „Шевченка”. Насправді ж до дійсного Шевченка Белінський ставився крайнє вороже і про нього писав у листі до Анненкова: „В Шевченке здоровий розсудок должен видѣть осла, дурака і пошлеца... ево сослалі кажется на Кавказ, я би сделал не меньше”. Природно, що такі слова дуже не на руку окупантам, і тому вони дали цитату з рецензії на перше видання „Кобзаря” (перша книжка Шевченка), в якій Белінський, визнаючи в Шевченка хист, назвав його „лепетом” („лепечут” малі діти, захопившись слуханням казок, і немовлята або дівчата крізь сон). В цій же рецензії Белінсь-

Галя Лагодинська

ДО СОНЦЯ ДО ВОЛІ

(Мандрівка юности)

Сторінок 256 Тверда оправа

Ціна дол. 3.00

кий давав зрозуміти Шевченкові, що той **може стати** справжнім, а не лише „народнім” поетом тільки тоді, коли почне писати по-московському.

На стор. 135 вміщено сфальшований уривок Шевченкового вірша „Чигирин”, у якому зроблені такі зміни:

оригінал:

„За що ж боролись ми з ляхами?
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списами
Московські ребра?”

фальсифікат:

„За що ж боролись ми з ляхами?
За що ми різались з панами?
За що скородили списами
Татарські ребра?”

На ст. 211 подане свідчення про Шевченка на „очній ставці” Андрузького, яке слідча влада, що судила справжнього Шевченка, відкинула як суперечне всім даним і не варте уваги. Також Шевченко його рішуче заперечив, але воно вигідне окупантам, бож їхній „Шевченко” конче мусить бути членом „Слав'янського Общества”, бо до нього належали **лише** прихильники федеративного зв'язку з Московщиною.

На ст. 212 вже не цитата (з розрахунком, що того не помітять), а твердження редакції, що визначає Шевченкові таке становище в тому „Слав'янском Обществе”, яке було потрібне Москві. Після того вміщено ще й уривок з оповідання Солтаневського, яке, природно, не є жадним вартом уваги свідченням, бо автор цих слів не належав до „Слав'янського Общества” і не міг знати, хто до нього належить.

Алеж ще бракувало б крапок над „і” і ще не був би той советський „Шевченко” таким, як треба московським окупантам, тому його образ домальовується на стор. 365 так: угорі — портрет Шевченка, нижче п'ять рядків з його твору

„Чи буде суд? Чи буде кара
Царям, царят на землі?
Чи буде правда між людьми?
Повинна быть, бо сонце стане
І оскверненну землю спалить”.

Ще нижче такі слова: „Шлях до визволення українського народу **він** бачив **насамперед** у революційному **єднанні** всіх слов'янських народів з **російським** народом”.

Кожний, хто знає справжнього Шевченка, знає із спогадів членів К. М. „Слав'янського Общества”, як він протестував проти ідеї „єднання” з Московщиною, знає, як осуджував Хмельницького за „Переяславську умову”. Тому може лише дивуватися нахабному цинізмові, з яким фальшуються погляди поета. Під наведеними словами, дрібнесенькими літерами видрукувано: „Тези про 300-річчя воз'єднання України з Росією” (1654-1954).

Наступна сторінка, одна і друга — московські письменники (портрети і цитати), які в дійсності не мали відношення ані до життя, ані до творчости поета.

Це впливає на психіку читача, коли йому, як літери реклями, все перед очима стоять Некрасов, Салтиков-Шедрін, Добролюбов, Чернишевський і под., і под. При цій нагоді він прочитає **по-українському** у вірші Некрасова, що треба „іти на бій за батьківщину”, „іти і гинути”. І так у нього затирається різниця між батьківщиною Шевченка — Україною і батьківщиною Некрасова — гнобительною Україною, Московщиною. Тут же спеціально вирізаний уривок з „Осії” глава XIV”. А далі — цитати з Леніна, які торкаються... Чернишевського! Тут же плід „буйної фантазії” — „Шевченко серед московських революціонерів”, на наступній сторінці — другий малюнок на ту ж тему, а ще далі змальовано виступ Шевченка на літературних читаннях у Петербурзі. Опісля подано уривок із спогадів Пантелеєва, який згадав десь після Некрасова і про Шевченка.

Ще пара сторінок — і знов цитата з рецензії Добролюбова з досить двозначною „похвалою”. Москалі мають також поета, що зветься Кольцов. Ніхто не шукає в нього ані скомплікованого змісту, ані глибоких ідей, ані вибагливої форми, бо, мовляв, то поет **нижчої** верстви, „народній”. І ось у цій цитаті сказано, що Шевченко — поет **цілком народній**, такий, якого ми не можемо вказати в себе. Навіть Кольцов не йде з ним у порівняння тому, що складом своїх думок і навіть своїми прагненнями іноді віддаляється від народу”.

Це значить, що навіть Кольцов деколи підіймається над цим „народом”!

Потім знов цитата і портрети московських діячів і ще пара московських цитат. І так, закріпивши в пам'яті читача **свого** „Шевченка” серед москалів, на стор. 383 вже названо його **„російським** художником”, а на стор. 392 вміщено відомий вірш Некрасова на смерть Шевченка, в якому наш поет названий „гідною уваги людиною московської землі”!

Так советського „Шевченка” перетворено

на „другого Івана” з „Великого Льоху” — то-го, про якого ворони кажуть, що „то вже наш”, і тому на ст. 401 читаємо, що „його серце би-лося удар в удар з серцями кращих людей Ро-сії”. Далі ще й ще цитати з московських авто-рів, і всі вони не забувають підкреслити, що Шевченко — „народній поет” і що ціла його творчість мала на меті боротьбу з кріпацтвом та самодержавством.

Останніх 80 сторінок присвячено доказам, що наче б то **все**, про що мріяв Шевченко (оче-видно, „советський”), вже московські больше-вики здійснили і що, власне, тільки вони того Шевченка тепер шанують. Тут є і список осіб, яким большевики вирішили поставити пам’ят-

ники в Москві, а в тому списку є й Шевченко (на 16 місці, після Некрасова), тут і вірш Гон-чаренка, який робить Леніна тим, хто здійснив усі мрії нашого поета, тут і виступ Хрущова на відкритті пам’ятника!

Є там і запевнення, що Шевченко був „нат-хненний кращими традиціями російської куль-тури” і, навіть, є фото Хрущова над могилою Шевченка в Каневі.

Немає лише „Ібікових журавлів”. А тим ча-сом, власне, вони повинні б бути, бо Шев-ченка, справжнього Шевченка аж тепер убито і, замість нього, блукає по книжках, у фільмі, в театрах мара — советський „Шевченко”, який є запереченням справжнього.

Ми спинилися на цьому виданні тому, що воно не є нічим гіршим, ніж тисячі подібних київських видань, воно є одним з тих видань, на які покликаються ті, хто говорить чи пи-ше про розвиток української культури на рід-них окупованих ворогом землях. Спинилися ми тому, що лише, коли ілюструємо свої мірку-вання конкретним прикладом, вони не є зви-чайною „дискусією для дискусії”. Власне, спи-раємось на конкретний матеріал, на книжку, щоб мати право поставити питання: що кра-ще, чи щоб були **такі** книжки хоч би про Шев-ченка, чи щоб не було жадних.

Правильна відповідь заторкує іншу справу: чи українська проблема зводиться до питання збереження української мови та симпатій до різних етнографічних наших особливостей, чи заторкує щось інше,

Життєва практика, як „там”, так і тут, показує, що мова має підрядне значення. Ко-ли б окупантам вдалося навчити кілька поко-лінь бачити все їхніми очима, коли б усі укра-їнці почали **так** розуміти „Кобзаря” й москов-ськими очима дивитися на своє минуле, то пе-рестали б розуміти, що ворог хоче поволі про-сто винищити їх нарід, почали б бачити в мо-скалях своїх приятелів і опікунів, яких треба триматися, і на свою культуру в цілому ста-ли б дивитися як на щось, що штучно плека-ється з „чистого сантументу”. Так провансаль-ці Франції дивляться на свою провансальську культуру. Наслідки знаємо: вона повільно за-вмирає.

Етимологічний словник української мови

AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY
OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Проф. Яр. Рудницького

почав виходити друком у виданнях УВАН
у Канаді.

„Не тільки із звичайної наукової допитли-вості, але й життєвої konieczности постає дуже важлива потреба в такому словни-кові... який би давав відповідь на пи-тання, як те чи те слово історично розви-валось, чи воно оригінальне, чи запози-чене з чужої мови. А коли воно чуже, то з якої мови воно прийшло до мови украї-нської. Відповідь на такі питання може да-ти тільки поясняльно-етимологічний сло-вник...”

Сл. п. Проф. Леонід Білецький (1953)

Як виходить із передмови, словник проф. Рудницького опрацьовувався від 1941 року в Празі, ЧСР, потім у Гайдель-берзі, Західня Німеччина, а від 1949 року в Вінніпегу, Канада. Є це перший етимо-логічний словник української мови, що крім літературних слів і назв, подає їхні діалектичні різновиди, історію слів, сино-німіку, вивідні форми й походження (ети-мологію) з обширною літературою в ук-раїнській і інших мовах.

Цей „наріжний камінь української культури” (за висловом Ю. Лісового) по-являється випусками. Ціна \$ 4.00 першого випуску (букви А-Бе — стор. 1 — 96).

MYKOLA DENYSIUK

Publishing Company

2226 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO 22, ILLINOIS — USA

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ,

ЧИТАЙТЕ,

ПОШИРЮЙТЕ

„О В И Д”

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ПОВНЕ ВИДАННЯ
ТВОРІВ, I — XIV ТОМІВ. ВИДАВНИЦТВО
МИКОЛИ ДЕНИСЮКА, ЧІКАГО 1959 — 1963.
ТВЕРДА ОПРАВА, З ПОЗОЛОЧЕННЯМ. ЦІНА
75.00 ДОЛ.

У шевченківські ювілейні роки (1961-1964) одним із найдостойніших пам'ятників Геніїв України є повне видання його творів. Думки Шевченка такі глибокі, а ідеї такі непроминально-вічні, що довести їх до свідомості читача в ясній, переконливій і правильній інтерпретації може тільки справді науково-критичне видання, підготоване передовими шевченкознавцями нового часу.

Ми знаємо, з якою запеклістю намагаються вороги українського народу сфальшувати, применшити й ослабити ідейну сторону творчості Шевченка, заперечуючи чи промовчуючи те, що в ній найістотніше — національний елемент. Цій згори й віддавна запланованій акції гальмування впливу національного поета-державника на свідомість його народу і приглушування його патріотичних закликів мусимо протиставити такі видання його творів, які б давали повний, прозорий і вірний образ його духовості і робили це солідно, відповідально та авторитетно. Бо боротьба за справжнього Шевченка та оборона його величної ідеології перед ворожим наступом — це одночасно бій за майбутню Україну, за виховання й підготову сьогочасного й майбутніх поколінь до чергових історичних завдань.

Наша й зацікавлена Шевченком чужинецька літературна критика ствердила без сумніву, що одним із таких видань, в яких живе й діє дух справжнього Шевченка, є повне критичне видання його творів, що появився в рр. 1959-1963 у в-ві М. Денисюка в 14 томах. Це збірна праця цілої низки учених шевченкознавців, починаючи членами довоєнного Українського Наукового Інституту у Варшаві й кінчаючи членами теперішнього НТШ та УВАН на еміграції. Тому воно і найповніше, і найдокладніше, і найбагатше на нові здобутки науки шевченкознавства. В ньому вся духовна спадщина Шевченка: поезія („Кобзар”), драматичні твори, повісті, доступне досі листування, репродукції рисунків і малярських картин, зразки перекладів його творів на інші мови, а також замітки й пояснення до текстів, найновіша й найповніша бібліографія та збірник статей про Шевченка і його творчість. Можна сміливо сказати, що такого видання українська вільна наука ще не мала, що це — за словами проф. Я. Рудницького — „останнє слово справжнього наукового шевченкознавства”.

Отож, повне видання творів Шевченка в 14 томах — це не тільки достойний нерукотворний пам'ятник Шевченкові, здвигнений українською вільною наукою, яка єдина має можливість правильно інтерпретувати творчість Поета, але й найкращий ювілейний подарунок українському народові, передусім його еміграції. Мета видання! — донести творчість Шевченка в найбільш зрозумілій, доступній та естетичній вигляді до розуму й серця всякого читача, а тим самим підіймати українську свідомість у масах і спрямовувати енергію та зусилля всієї спільноти на здійснення національних і вселюдських ідеалів Добра, Краси і Правди, що були у Шевченка універсальними символами Божих і людських моральних вартостей. Одночасно це монументальне видання вже навіть самим своїм зверхнім виглядом з найкращої сторони репрезентує перед чужинцями наші видавничі осяги і наш культ найбільшого поета-пробудника України. Тож не диво, що вдоволені читачі називають це видання „великим вкладом в українську культуру і великою користю для нашої загальної справи”.

Повне 14-томове видання творів Тараса Шевченка всіма сторонами заслуговує на те, щоб стати не лише прикрасою мешкання кожної свідо-мої української родини, але й бути справді творчою лектурою для всіх нас, особливо ж для молоді та підростаючих поколінь, що не бажать відстати від рідного берега й шукають на ньому цілющих джерел духової сили, потрібної для здійснення предківських заповітів.

ЧИ ТО Ж ШЕВЧЕНКА ШАНУЮТЬ...

(Закінчення з 13 стор.)

Таке саме явище бачимо і на рідних землях. Куховарської української книжки розійшлося в короткому часі 500 тисяч примірників. Здобувають популярність вишивки, пісні, стильовий посуд, але ті люди, які все це купують, говорять між собою найчастіше чужою мовою, помагаючи гнобителям експлуатувати свій нарід, нищити, загарбувати багатства.

Справжній Шевченко (а не „советський“) може й нині запалювати до боротьби, а з тою боротьбою прийде само собою й уживання своєї мови, яка стане також „бойовим прапором“ і буде охоплювати всіх, хто нині вже почав цуратися її. Щоб до тої боротьби прийшло, треба, щоб еміграція **зберегла справжнього Шевченка**, щоб відкидала рішуче такі фальсифікати, на який ми вказали, і щоб не йшла на компроміс з тими, хто служить окупантам. Наші розмови їх змінити не можуть, а коли ми прийнемо їхнє за своє, еміграція втратить рацію свого існування.

Ми не сміємо підпасти під вплив тих отрутих ідей, якими отруєно свідомість вихованої там інтелігенції. Краще мати лише сам текст (несфальшований) „Кобзаря“ без малюнків і пояснень, аніж прийняти Шевченка, вигаданого для московського вжитку, бож він (як і кожне нове тамошне видання) мають своїм завданням **зламання** психічного „хребта“ нашого народу, отруєння його свідомости та спаралізування його волі жити вільним життям у своїй відновленій державі.

НОВИНКА НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ПРИГОДИ

ГНОМИКА

РОМТОМТОМИКА

Ілюстрації

мистця ЕДВАРДА КОЗАКА

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

Торонто Р. Б. 1964 Нью-Йорк

Видали цю книжку своїми коштами
приятелі письменника

Ярослава й Михайло Шафранюки
в Торонті, Канада

Ціна — 2.50 дол.

Замовляти в адміністрації „Овиду“

Ігор Качуровський

**

Яснозелених віт хитка запона
І флер-д'оранжу снігова стіна.
І простягає до мого вікна
Бузкова гілка ароматні грона.

А добре б мати років двадцять п'ять,
В сусідці закохатись русокосій,
Босоніж по траві студеноросій
Бродити вдвох — бучні букети рвать.

Ні, краще відійти, завісить вікна,
Відкрити Дгаммападу чи Коран...
І чар мине, мана весіння зникне,
Бузковий цвіт мене не візьме в бран.

6. X. 64

**

Хоч при завішенім вікні
Обличчя ледь пізнати,
Та світять очі в тишині
Півтемної кімнати.

Їх волошкову глибину
До дна не потривожу:
Лише зненацька зазирну —
І знову зір одводжу.

Так одкривається на мить
Внизу, серед долини,
Гірського озера блакить
З крутої полонини.

Подивисься — і далі в путь
Камінними стежками.
... Так найдорожчі вина п'ють
Найменшими ковтками.

Січень 1965

Оригінальна поява

Юрій Мошинський

У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ

враження з подорожі
63 мистецькі ескізи

Оксани і Юрія Мошинських

Книжка багато ілюстрована має 328 сторінок
друку в твердій люксовій оправі.

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу
„Овиду“

Близнята

Казка

Одна дуже вбога жінка породила двох синів — близнят. Уночі вона тяжко-тяжко задумалася над своїми дітьми, що спали в колисці.

І коли вона так журилася, коло неї стала тінь людська і спитала:

— Чого хочеш ти від Долі для своїх дітей?

Мати здригнулася... Глянула на тінь, що стояла непорушно. Потім сказала до неї:

— Ти питаєш?

— Я!

— Хто ж ти?

— Я виконую всі бажання в цю хвилину.

— Я хочу, щоб вони жили краще від мене, — сказала мати. — Щоб не знали бідности й нужденного життя, щоб були щасливі.

— А ще чого хочеш?

— Щоб дали другим те, чого ті не мають: сумним — радощі, заплаканим — сміх, скорботним — утіху, немічним — здоров'я, а всім разом — щастя.

Тінь спитала:

— Чи хочеш, щоб твої сини принесли це сьогочасним людям чи будучим поколінням?

— Навіщо дбати про будучих людей? Нехай дадуть це сьогочасним! — відповіла мати. А потім подумала та й каже:

— Дай одному щастя для сьогочасних, а другому — для будучих!

Тоді тінь прибрала втілену жіночу постать, і мати побачила, що перед нею стоїть сама Доля.

Доля вклала в душу одного хлопчика розуміння людських пристрастей і подарувала йому три яблущка: одно скляне, друге золоте, а третє зовсім звичайне, таке самісіньке, як ще в раю росло.

Другому синові Доля вклала в душу глибоку допитливість і подарувала йому маленьку земну кулю з горами, морями і з блакитним небом, засіяним зорями.

І сказала Доля:

— Через ці подарунки діти твої стануть такими, як ти забажала.

По цьому Доля стала тінню, а тінь зникла... Діти росли.

Перший змалечку був балакучий, веселий, до всього дотепний; завжди заходив між людей і не любив самотности. Другий був мовчазний, спокійний, замислений. Цілими днями пересиджував сам один над морем, любував на далекі гори, топив очі в небеснім блакиті, а зорі тихим літніми вечорами найбільше при-

ковували його увагу. Обидва брати берегли свої подарунки, як ока в голові.

От, коли вони виростили, то другий, допитливий, помандрував по світу, а перший, веселий, збудував собі палату, та не просту, але таку, якої ніде й на світі не було.

Палата мала всього три стіни й три кути. Стіни були неоднакові: одна з каменю, друга з цегли, а третя з мармуру. На фронтоні стояли в ряд великі фігури різних звірів і птахів. Вікон було багато, одначе ні одно не походило на друге: одно було маленьке, друге велике, третє було кругле, четверте — п'ятикутне, одне широке й низьке, друге високе й вузьке, а до того кожне помальоване в різну фарбу; та й стояли не в ряд, а одно вище, друге нижче, тут зібралось їх кілька до купи, а там виглядає одне самотою.

Палата мала високий шпиль, і на тому шпилі стояв зроблений з дерева чоловік, що без перерви день і ніч рухався: то вклоняється на всі чотири сторони, то крутиться на одній нозі, то танцює або кумедно перекидається, вертиться, задирає ноги вгору, кидається головою вниз, вимахує руками, нестемнісінько так само, як ота дитяча лялька, що як її потягнути за шнурочок, то вона й починає перекидатися.

Люди приходили до палати й дивувалися на такі чуда. Тут стояла юрба цілий день, усі оглядали й весело реготалися. Усе було тут навдивовижу кумедне, смішливе, а особливо той роблений чоловік, що безугавно вертівся й перекидався.

І хоч який буде сум у людини на душі, а як прийде і подивиться на оту палату, так усе забуває й починає реготатися. І всі тут біля палати були веселі, задоволені, гей би щасливі. Усі славили господаря.

Як же хто не був утішений з цього, то господар запрошував його в середину. Звідти вже ніхто не виходив сумний або невдоволений.

Там було на що подивитися! Ні одна кімната не була подібна до другої: одна — як гарбуз, друга — як дзвіниця, третя — як бублик, четверта — як огірок, п'ята — як барабан, шоста — як зізда, сьома — як печера, восьма — як барильце, дев'ята — як миска, десята — як комета, словом — усіх і не перебереш.

А щодо прикрас у покоях, так тут уже в усіх очі розбігалися: малюнки були на стелях, а завіски пишались на стінах, столи висіли на ланцюгах, замість ослонів та стільців, були

гойдалки, постелі лежали просто на підлогах. І все це було розкішне, з золота та срібла, з оксамиту та шовку.

По кімнатах ходили собачки на задніх лапках, убрані як люди — в штанцях, у чумарочках, а котики в спідничках та капелюшках танцювали на окремих столиках.

Різні заморські мавпи, великі й маленькі, сиділи на вікнах і кожного перекривляли так, що можна було зі сміху вмерти.

Були ще й такі кімнати, що засаджено деревами й квітами. Там літали й співали дивовижні пташки. Були й такі, що в них повно води, а в тій воді плавали великі риби.

Словом — було на що глянути, було чим потішитися.

Ось, ще забув сказати про слуг! Було їх тут багато. І, коли господар або хто інший кликав слугу, то той не просто підходив до нього, але летів колесом, як вітер, і враз став перед ним на рівні ноги і слухав. Потім уклонявся і так само, як вихор, колесом вертався назад.

Слава про чудесну палату пішла між людьми далеко і докотилась аж до краю держави. З цілої країни з'їздилися люди і що Божого дня юрби стояли біля палати й оглядали, і сміялися, і веселилися.

Господар був до всіх ласкавий, усіх радо вітав, сам усе показував і розповідав, сам весело сміявся та інших веселив. Усі були задоволені, усі поверталися додому з веселою душею.

Коли господар помічав, що юрби зменшуються, додавав до палати різні новини, а сам ішов на базари, на ярмарки і скрізь розповідав про свою чудову палату, усіх запрошував оглянути її. І знову людей прибувало, знову всі сміялися й веселилися. Так ціла країна мала собі втіху, була завжди весела, раділа й сміялася.

Та це ще не все. Найдивнішим дивом у тій палаті були три покої, куди входили тільки ті, що нічим не могли задовольнитися, що ніколи не сміялися й не раділи.

У кожному покої на золотому ланцюжку висіло яблучко. І більше там не було нічого.

В одному покою було яблучко скляне, в другому — золоте, а в третьому — звичайне собі, таке самісіньке, як іще в раю росло.

У ті покої господар провадив тільки тих сумних та тужливих, що не знаходили для себе втіхи в усій палаті. Господар вів їх сюди і лукаво посміхався, бо не було ще випадку, щоб хто з них, глянувши хоч на одно яблучко, не очманів і не вийшов із палати без міри веселий і задоволений.

Тут бували наймудріші люди: міністри, посли, генерали, урядовці, судді...

Хто сумний подивиться на яблучко скляне, зараз усі його сумні думи розвіваються, він стає веселий. Хоч і який буде мовчазний, стриманий, відразу стає говіркий; усе, що має на умі, то вже й на язичі. Хоч який буде обережний, відразу стає відважний — саме море йому по коліна!

Буває, що скляне яблучко не міняє людини, тоді господар показує йому золоте. Хто подивиться на золоте яблучко, то відразу всі його бажання здійснюються: хоче мати палату — уже її має, хоче сади чудові — є! Хоче коней прудких — є й коні!

Бували, правда, дуже рідко, такі, що нічого не бажали і тоді господар вів їх у третю кімнату, де висіло яблучко звичайне, таке саме, як ще в раю росло. Воно мало чари непереможні: хто лиш на нього погляне, так одурманюється, що забуває про все на світі. Той чад був надзвичайно приємний — як солодкі чари, принадний — як східні раї. І так усі люди в тій країні знаходили собі радість й утіху, повне задоволення в тій палаті. Всі користувалися нею, були щасливі і так жили весело й безжурно, що й не помітили, як зістарілися.

Сусідній цар ступень по ступню забирав їх землю, а як забрав усю країну, спалив ту чудернацьку палату, розкидав чарівні яблучка, а господар палати з горя помер. Тепер люди побачили, що вони опинилися в тяжкій неволі. Тоді зрозуміли, що, насолоджуючись власним життям, вони зовсім перестали думати й дбати про свою державу, а тепер і землі, і сади, і будинки — все належить чужому цареві та його людям, а вони вже всі раби. Щастя батьків несло за собою нещастя дітям — і таке нещастя, що діти тяжко стогнали під чужим ярмом.

**

Менший брат мандрував по світу. В його душі глибоко була закладена допитливість. Він хотів знати все на світі, усе хотів зрозуміти: як світ побудований, для чого в ньому живуть люди, чому горить сонце і світять зорі, чому люди так різняться між собою — одні малі, другі великі, одні дурні, другі розумні, одні вродливі, другі негарні, одні моторні, другі мляві, одні чесні, другі злодійкуваті, одні бідні, другі заможні.

От він ходив по світу і до всього приглядався, усе хотів зрозуміти.

Бачив царства великі й вільні, бачив невольницькі країни, бачив моря-океани і гори захмарені. І чим далі мандрував, тим більше починав розуміти життя людське і тим цікаві-

ше ставало для нього йти все вперед і вперед.

Так обійшов усю землю навкруги і повернувся в рідну країну. Коли повернувся, то був уже сивим дідом.

Тут побачив свій народ поневоленим і чужинців, що панували над ним. Проходячи країною, бачив поруйнованими колись пишні городи, зубоженими — колись багаті села, завмерлою — колись кипучу життям країну.

І в одному селі почув, як старий, старий дідо розповідав своєму внукові таку казку:

— Десь далеко захований такий барабан, що, як у нього бити, то вискакують озброєні козаки. Скільки разів вдарити, стільки й козаків буде. Ще й є млинок, який треба лиш покрутити, то зараз же буде тобі те, чого в тебе бракує: бідному — багатство, дурному — розум, нещасному — щастя, поганому — врода, слабому — здоров'я, сліпому — очі, глухому — слух, німому — мова. А ще є така шабля, що, як її візьмеш у руки, то вже нікого й нічого не будеш боятися. Хто їх знайде, той визволиться й сам із неволі і врятує весь нарід. А знайти може лише той, хто вже має в своїх руках маленьку роблену земну кулю.

Внук і питається:

— А як же він відшукає ці речі?

— Коли він буде мати, — каже дідо, — двох чорних, що літають-оглядають, двох сірих, що гризуть-шукають, і двох рудих, що нюшать-приносять, то тоді все здобуде.

От другий брат і подумав:

„Для дітей казка-забавка, а для мудрого — загадка. Треба її розгадати!“ І розгадав.

Був він мудрий і надумав таке: дістав двоє голісіньких воронят, двох малих сірих щурів і двох ярчуків, вигодував їх, приєднав зовсім до себе, навчив їх розуміти людську мову, а сам навчився їх мови. Як вони виростили, то щодня посилав двох воронів на схід і на захід.

Сам же мудрий брат повернувся в те місце, де він уродився. Побачив руїни палати свого брата, послухав від людей розповідку про нього і зрозумів, що поневолення мало причину в безжурному житті народньому.

Однак він знав, що все одмінється: що після сліз повинен бути сміх, після суму — радість, після бідности — багатство, після нещастя — щастя, після зими — весна, після рабства — воля.

І ось він узявся роздобути волю для свого народу і чекав тільки на слушний час.

Ворони щодня верталися і розповідали йому все, що діється на світі білому. Так він знав усе. Одного разу вернувся ворон із заходу та й каже:

— У Британському царстві є такий млинок, який дає кожному те, чого йому бракує.

Він післав щурів. Ті побігли у Британське царство, прогризли діри у всіх домах, вернулися та й кажуть:

— Той млинок є у самого британського короля, він його доглядає і нікому до рук не дає.

Тоді він наказав ярчукам бігти у Британське царство і принести йому млинок. Ярчуки побігли, а ворон летів попереду них, показуючи дорогу. Підбігли до вікна палати королівської, один гавкнув на британського короля, млинок випав у короля з рук, другий ярчук підхопив і обидва побігли до свого пана. Мудрий брат похвалив їх і забрав чарівний млинок.

Другого дня прилетів ворон із сходу та й каже:

— У Китайському царстві є барабан, що, як у нього бити, то вискакують озброєні козаки.

Щурі побігли у Китайське царство, прогризли діри в усіх домах, вернулися та й кажуть:

— Той барабан є в одного мандарина. Скільки було людей, що той барабан хотіли здобути, та всі самі погинули, бо коло нього є завжди барабанник, що в небезпечний час викликає ударами козаків. Ті козаки забивали сміливих на смерть, а барабанник відносив барабан знову мандаринові. Тепер до барабана усі бояться й підступити.

Післав він ярчуків. Ворон летів, путь показував, а вони бігли, поки не прибігли. Тоді один укусив барабанника ззаду, другий вхопив барабан і обидва побігли до свого пана. Той похвалив їх і забрав чарівний барабан.

Минуло трохи часу, аж на середині океану над білим каменем зустрілися два ворони, а тоді прилетіли до свого пана та й кажуть:

— Там на середині океану, на білому камені лежить шабля, що, як візьмеш у руку, то вже нікого й нічого не будеш боятися. Тільки це дуже далеко.

Післав мудрий брат щурів. Щурі підбігли до океану і вернулися — бояться. Післав він ярчуків, ті кинулись у воду, проплинули трохи і вернулися — бояться.

— Туди, — кажуть, — і кораблі не пливають, і мари не ходять.

Тоді мудрий брат пішов сам на берег океану, узяв черпак і переносить воду з океану на берег. Цар океанський вплив, здивувався та й каже:

— Навіщо ти це робиш, чоловіче?

НОВИНА!

НОВИНА!

Софія Парфанович

Н А

С Х Р Е Щ Е Н И Х

Д О Р О Г А Х

Повість з мандрівки по чужині.

*Книжка має 420 сторінок друку в
твердій люксовій оправі,
з позолоченням.*

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Dr. Sophie Parfanowycz
3347 Grant Street
Detroit 12, Mich.

Хочу всю воду вичерпати та й дійти до середини океану, де на білому камені лежить шабля, що проти всіх і всього відвагу дає.

Ще більше здивувався океанський цар та й каже:

— Знаю я твою цікавість і знаю, що не відступиш від свого. На тобі човник із вітрилом! Вітри мої донесуть тебе аж до білого каменя.

Мудрий брат подякував, сів у човник, напхнув вітрило, і вітри океанські донесли його аж до білого каменя. Там він знайшов чарівну шаблю, а вона аж засяла в його руках.

От він вернувся до своїх вірних слуг: воронів, ярчуків і щурів та й каже:

— Тепер треба нам визволити рідний край.

Поставив чарівний млинок на найвищому шпилі: вітер дме, млинок мелеться, а він дивиться.

І ось нараз стали глухі — чуйними, сліпі — видючими, німі мовними, погані вродливими, бідні — багатими, нещасні щасливими, а дурні розумними.

Усі підвели голови й бачать, що в їх країні панують чужинці і поневіряють їх багатствами, вольностями і ними самими.

Кинулись усі до зброї, щоб вигнати чужинців, аж немає чим. Чужинецький цар замкнувся із своїм військом у великій фортеці і звідти, маючи зброю, кермує країною.

Тоді мудрий брат ударив у барабан і сказав першому козакові, що звідти вискочив:

— Бий на тривогу, а те військо, що з'явиться, веди проти царя і його слуг, що сховались у великій фортеці.

Сказав і дивиться: аж з'являються полки за полками — і кінні, і піші. Усі йдуть до фортеці, обходять її і під невпинні звуки тривоги входять до садів, що довкола фортеці. Входять і тоді вже не чути ні звуків барабана, ні шуму битви, нічого.

Підждав мудрий брат день, підждав два, а тоді посилає своїх вірних слуг на розвідку. Ворони полетіли, вернулись та й кажуть:

— З яблук твого брата виростили три яблуневі сади: один сляний, другий золотий, третій звичайний такий, як у раю був. Густі та дрімучі ті сади.

Щурі побігли, прогризли діри в гущавині, вернулись та й кажуть:

— Сидить твоє військо в тих садах: у сляному пустує, в золотому мріє, у райському спочиває.

Ярчуки побігли, принесли чарівний барабан та й кажуть:

Як ти сам не виведеш свого війська з

(Закінчення на стор. 28)

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ПІВНІЧНІЙ АМЕРИЦІ

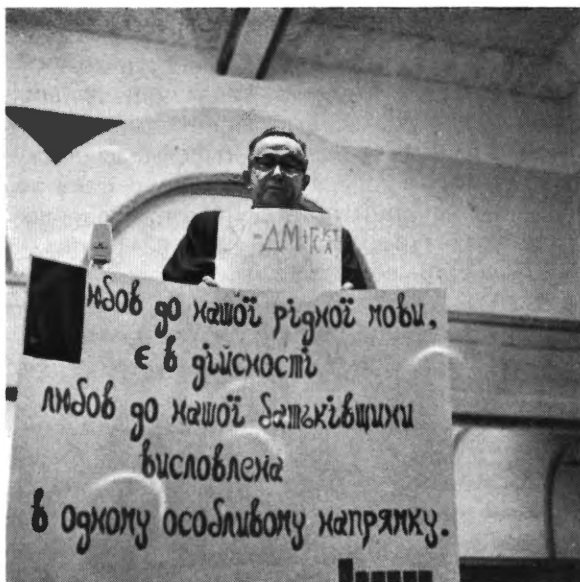
Друкуємо декілька світлин з життя українських студентів у Північній Америці, що є видрукувані в найновішому числі студентського журналу „Горизонти”. „Горизонти видає англійською мовою Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА). Найновіше число (Рік VI – Нью-Йорк – Урбана 1965, ч. 1) появилось під редакцією Олени Гікавої-

Сацюк, на 84 сторінки друку, при співучасті багатьох авторів. Це число „Горизонтів” зредаговане дуже дбайливо, має цікаво дібраний матеріал і зараховуємо його до найкращих українських публікацій англійською мовою.

(Гляди інші світлини на 29-ій стор. цього числа „Овиду”).

Учасники Конференції українських студентів в Чикаго, що відбулася під гаслом: „Українська мова — евшан зілля українського студента на чужині”.

Проф. д-р Ярослав Рудницький — під час доповіді на Конференції — показує свою формулу про збереження української мови поза межами України.

Богдан Сацюк — віцепрезидент СУСТА у своїй промові доказує „Чому український студент повинен удосконалювати знання української мови”.

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА ЧУЖИМИ МОВАМИ
ЗА РЕДАКЦІЄЮ БОГДАНА КРАВЦЕВА

Видавництво Миколи Денисюка, Чікаго 1964,
456 сторінок, тверда оправа, з позолоченням. Ціна 7.00 дол.

На книгарському ринку появилася книжка, що може уважатися гідним доповненням і завершенням усіх дотеперішніх видань творів Шевченка та літературно-критичних праць про Шевченка в ювілейні роки 1961-64. Це антологія перекладів вибраних з „Кобзаря” поезій і поем на різні мови світу. Всіх мов у згаданому виданні — 29, в тому 21 європейська, а решта з інших континентів, між ними вірменська, грузинська, навіть корейська, китайська, японська й інші, передані їх традиційно-старовинним письмом. Окремі статті інформують про історію перекладів тією чи іншою мовою та подають прізвиська перекладачів і назви окремих перекладних збірок.

Факт цікавий і вартий більшої уваги. Він свідчить про зріст зацікавлення інших народів та середовищ творчістю Шевченка, в якій вони знаходять, між ін., мотиви та ідеї, співзвучні з їхніми прагненнями. Історія перекладів з Шевченка сягає поза сотню літ. Ще за життя поета появились перші переклади на польську, чеську та російську мови, а тепер їх кількість зростає з року на рік пропорційно до поширення знання про Шевченка поза межами України. Сьогоднішня перекладна література з Шевченка становить уже десятки томів, не враховуючи окремих творів чи їх уривків, розсіяних по різних чужомовних періодичних публікаціях. Зробити їх доступними ширшому загалові практично дуже важко, тож це завдання почасти сповняє видання „Шевченкове слово і слава”. Ця книга, хоч є лише антологією, має ту перевагу, що її може придбати кожний читач і використати її з різною метою.

Поперше, таке видання — переконливий засіб у руках українця — батька чи виховника, що знайомить дітей-молодь на еміграції з Шевченком і його значенням. Подруге, ця книга перекладів дає українцеві добру нагоду до ознайомлення чужинців з творчістю нашого поета зокрема та з українською культурою взагалі.

Хоч Шевченко, ідеолог політично-державно-

го усамостійнення України, вважається передусім національним поетом і носієм національних ідеалів, то насправді значення Шевченка значно більше і значно ширший його ідеологічний горизонт. Його поезію проникають вселюдські ідеали волі-свободи. У його творах золотою ниткою нижеється думка, що здійснення універсального ідеалу волі та миру на землі залежить від перемоги принципу Правди, побудованого на фундаменті справжнього братерства між народами. Ці основні моральні тези, втілені в Шевченкове полум'яне слово, ставлять нашого поета поруч із найбільшими учителями-моралістами Заходу і Сходу та надають його творчості всесвітнього значення.

Завдяки цій рисі своєї творчості Шевченко став близький і рідний одиницям і народам, що цінять волю і розуміють вагу боротьби й жертви за неї. Напр., поема „Кавказ” є не тільки духовою власністю української літератури, але й до певної міри власністю народів Кавказу і всіх поневолених російським імперіялізмом народів „від молдаванина до фіна”. Подібне значення має поема „Неофіти” з прозорою політичною алегорією, спрямованою не тільки проти царського самовладства, але й узагалі проти всіх тиранів і гнобителів вільної думки на землі.

Шевченкова любов своєї батьківщини та ідея братньої любові між народами — це те основне, що промовляє до людської душі із сторінок книжки „Шевченкове слово і слава”. Це доказ, що в хорі геніїв світу наш Шевченко має свій власний голос і має що сказати від себе також іншим народам. Тому цей одноміник вартий зайняти гідне місце на полицях не тільки наших домашніх, але й прилюдних бібліотек або послужити як подарунок нашим друзям чи знайомим іншої національності, що цікавляться літературою. Читач-чужинець, що не знає української мови, знайде добру інформацію про Шевченка в статті Богдана Кравцева англійською мовою.

Проф. д-р Кость Кисілевський та його наукова діяльність

(3 нагоди 75-ліття з дня народження)

Проф. д-р Кость Кисілевський народився 22-го лютого 1890 р. в Рошневі Товмацького повіту в Галичині, в родині священика. Вчився в сільській і міській школі Станиславова, закінчивши її з відзначенням. Потім склав іспити до гімназії, де виявив себе кращим учнем з мовними здібностями, вивчаючи мови: українську, польську, латинську, грецьку, російську, німецьку та англійську.

Здобувши матуру, Кость Кисілевський в 1908 р. вступив на філософський факультет Віденського Університету, де вивчав порівняльне індоєвропейське мовознавство, славістику, класичну філологію, історію філософії та інші дисципліни під керівництвом професорів: Вондрака, Решетара, Іречека, Іберсберга, Кречмера, Радермахера, Штера та ін. Один рік пробув в університеті в Ляйпцігу, в Німеччині, де вивчав спеціальні науки під керівництвом професорів: Лескіна, Бругмана, Вайнганца, Сіверса, Вундта та ін. Один рік працював над дослідженням рукописів кирилівського і грецького письма в архіві у Відні.

По закінченні університету Кость Кисілевський в 1913 р. склав іспити для навчання в середніх школах мов: української, польської і латинської, а в 1914 р. склав остаточний іспит на вчителя гімназії. Після відбуття дворічної військової служби працював учителем гімназії в Станиславові до 1929 року, а після — вчителем гімназій і семінарії у Львові.

З 1938 р. був професором у польському педагогіюмі і в українському педінституті у Львові, згодом був директором учительської семінарії в Рогатині аж до 1944 року, а після того емігрував до Німеччини, де в Байройті був директором гімназії і надзвичайним професором Українського Вільного Університету. В 1949 р. проф. К. Кисілевський переїхав до Америки, де відразу включився в педагогічну працю, будучи директором школи і вищих курсів українознавства в Нью-Йорку, а нині в Ньюарку. Одночасно з педагогічною працею проф. К. Кисілевський провадить і наукову працю. Він є дійсним членом НТШ з 1932 р., звичайним професором УВУ з 1959 р. і професором Українського Технічного Інституту з 1958 р.

Наукова діяльність проф. К. Кисілевського має многогранний характер. Вона зосереджена головню в галузі українського мовознавства й охоплює майже всі його ділянки. Перу Ювілята належать праці з української діалектології, історії мови, лексикології, граматики,

правопису, методики мови; йому належать численні огляди, рецензії та редагування. Вивчення індоєвропейської філології у Віденському і Ляйпцігському Університетах дало йому достатні знання і ґрунт для дослідів на полі української філології.

Але основну увагу проф. К. Кисілевського привертає українська діалектологія, галузь найменш опрацьована і найбільш відповідальна й важлива в дослідженні різних проблем української мови та її історії. В цій галузі проф. К. Кисілевський виявив себе не рядовим діалектологом і знавцем живої мови народу. Він виявив прекрасну орієнтацію в проблемах української діалектології і став одним із творців нової класифікації українських говорів, поклавши в основу генетичний принцип.

Про це розповідає він у своїй доповіді в НТШ в 1950 р., надрукованій в *Proceedings, NTS. Vol. I, 1952*. Тут автор подає коротко історію української діалектології, яка почала вивчатись 100 років тому. Першим основоположником її був Яків Головацький у праці „Розбіжність між південноруською мовою та її діалектами” (Львів, 1848). Дальшим діалектологом проф. К. Кисілевський вважає Костя Михальчука, автора праці „Наречія, поднаречія” (Петерб. 1877), що був основоположником так зв. тригрупового поділу, зосередивши увагу головню на поліському діалекті. Після нього О. Соболевський поділяв українські діалекти, згідно з рефлексцією **о, е**, в нових закритих складах: на півночі — в дифтонги і монофтонги лябійального характеру **у, ы, ю**, на півдні — в і (ікання). Протилежну класифікацію подав А. Кримський (Українська мова. Зб. Іст.-Філ. Відділу, т. 12, УАН, Київ, 1924), поділивши українську мову на дві великі галузі: східноукраїнський діалект і західноукраїнський діалект. Своєрідну класифікацію українських діалектів подав Ів. Зілинський, згідно з фізіологічно-експериментальним принципом, поділивши всю мовну територію на південно-східню і північно-західню, взявши за критерій рефлексі **о, е** і особливо деякі фізіологічні явища: зосередження язика в передній частині рота в південно-східньому діалекті і зниження артикуляційної бази в північно-західньому діалекті. Всеволод Ганцов, полемізуючи з Зілинським, взяв за основу поділу наголошені рефлексі **о, е, ь** в північноукраїнських говорах у протилежність південним, де ці рефлексі відбилися незалежно від наголосу. З новими дослідями ізоглос

виступили М. Пшеп'юрська, К. Дейна, І. Панькевич і К. Кисілевський.

Зокрема проф. К. Кисілевський, надрукувавши цілий ряд статей, подає новий поділ діалектів, оснований на генетично-історичній базі, на старих і нових діалектах. Поділ на північний і південний діалекти викликає в нього сумнів, бо діалект — це єдність, яка об'єднує ті розмовні групи, які генетично споріднені. Тим часом у південнім діалекті об'єднані цілком різні групи — на сході і на заході, зокрема карпатські і підкарпатські говори у відношенні до східних говорів. Історична аналіза розмовних особливостей карпатських і підкарпатських говорів та говорів Підляшшя й Полісся виявляє, мовляв, більшу спорідненість, ніж у південній групі. А район Полісся має таку вузьку смугу ізофон, що викликає навіть сумнів щодо їх оригінальності. Наш дослідник припускає, що, можливо, місцеве населення було зв'язане з литовцями. Такі архаїчні ознаки знаходить проф. К. Кисілевський і в південному діалекті, встановлюючи формації — стару і пізнішу, ілюструючи особливостями кожної говірки.

Головні ізофони, на які вказує дослідник — це зміна **а** на **е**, **і**; **я** на **є** — особливо на початку слів (ек, ермарок); диспаляталізація **с**, **ц**, **дз**; паляталізація шиплячих; м'яке **рь**, середне **л**; змішування **ть-кь**, **дь-гь**; **шьшь** зам. **шч**; **си**, **сье**. З ізоморфом автор відзначає: префікс **ві-**, суфікси **-ьє**, **-йє**, **-ішч**; слівце **май**; давні дієслівні форми **бих**, **тот** та ін. Особливо докладно він спиняється на ізолексах, тобто на лексиці, яку упорядкував за певною системою: родина, виробництво, торгівля, господарські будівлі, посуд, збіжжя, обряди, забави, їжа, пори року та ін.

Крім цих загальних проблем щодо класифікації українських діалектів, проф. К. Кисілевський багато уваги приділяє дослідженню окремих говорів. Так, на підставі своїх діалектологічних подорожей і збірних експедицій в рр. 1919-1940 він описав надпрутський говір в розвідці під цією ж самою назвою (Див. Записки НТШ, т. CLXII, зб. ФС, 25, Нью-Йорк, 1954), говір, відомий досі під назвою покутсько-буковинського. Цю назву він змінив тому, що цей говір займає басейн середнього Прута і становить собою, на думку автора, перехідну смугу між гуцульськими і надністрянськими говорами з двома гніздами: в околиці Делятина і Снятина. Автор докладно описує особливості цього говору, зібравши великий матеріал з 100 осель, і визначає його межі після двох збірних експедицій (1934, 1940).

Тут наш дослідник виявив уміння опрацю-

вати такий багатий діалектичний матеріал. Він показав не тільки ті чи інші особливості говору, але й місця поширення ізоглос. Це велетенська праця: зібрати з 100 осель багатющий матеріал і опрацювати його коштувало часу і великого досвіду дослідника. Як діалектолог, проф. К. Кисілевський виявив себе досконалим знавцем народної мови, тонкощів її вимови та нових методів дослідження. Це колосальна праця, яку міг виконати тільки досвідчений діалектолог. Про це свідчить ще й мапа, додана в кінці розвідки.

Довголітня праця над дослідженням живої мови в цілому ряді місцевостей під загальною назвою південно-східного Наддністров'я дала можливість проф. К. Кисілевському опублікувати свої думки й висновки в розвідці під тією самою назвою в Науковому збірникові Українського Вільного Університету (Мюнхен, 1948, т. V). Насамперед автор вніс поправки до самої назви, яку на діалектологічних мапах подано як Покуття, проти чого говорять, як каже автор, висновки цієї праці.

Своє дослідження він зробив на тлі сусідніх місцевостей (давнє сусідство бойківського говору і сусідство надпрутського говору) і виявив певну кількість спільних ізоглос для всіх цих говорів у галузі фонетики, морфології, синтакси і наголосу. Одночасно він знайшов також і значні розбіжності між ізоглосами надпрутського і надністрянського говорів, ізоглосами, які спричинились до самої назви цієї розвідки: „Ізоглоси південно-східного Наддністров'я”. А це свідчить про різне їх походження та про інші виробничі й побутові умови в житті їх мовлян.

Це надзвичайно важка і технічно складна праця, яка вимагала від дослідника не тільки знання й уміння провадити ці досліді, але й багато часу. Треба було перевірити сотні мовлян, об'єктів цього говору, і поробити відповідні спостереження, щоб кінець-кінцем прийти до висновків щодо остаточного оформлення цього говору. В цих висновках наш дослідник знову ж таки оперує численним матеріалом, зібраним на цій території.

Таким чином, своїми дослідями надпрутського говору та південно-східного Наддністров'я проф. К. Кисілевський вніс до мапи українських говорів І. Зілинського поправки в межах надністрянського говору: лінія йде поза долішній Серет на схід у напрямі Збруча і Смотрича¹⁾.

Окрему розвідку проф. К. Кисілевський

¹⁾ Див. К. Кисілевський. Мовні особливості Надністрянського гнізда. Відбитка із Зб. З. Кузелі. Записки НТШ, т. CLXIX, Париж-Нью-Йорк, 1961, стор. 3.

присвятив мовним особливостям так зв. надністрянського гнізда, надруковану в Збірнику Зенона Кузели (Записки НТШ, т. CLXIX, Париж — Нью-Йорк, 1961). Саме дослідження надністрянського говору й виявило це гніздо. В цьому гнізді скупчені характеристичні ізоглоси, включаючи лексичні особливості й назви родини, їжі, частин одягу, звичаїв тощо. Цим гніздом автор вважає: Рогатинщину, Ходорівщину, Миколаївщину, Бобрецьщину, Перемишлянщину, Винничщину (від Винники), Східно Львівщину, Бережанщину, Підгаєцьщину, Бучачщину і Чортківщину.

Працю над дослідженням говорів надністрянського гнізда наш дослідник так само провадив пунктуально й згідно з вимогами діалектології, використавши для остаточних висновків матеріал, зібраний більше, як від 200 надністрянців. „Слідкування за бігом ізоглос, — каже автор, — їх кривинами та випустами в сусідні перехідні говірки склалося на синтезу особливостей Наддністров'я”. Цю синтезу й подає автор у цій розвідці, склавши навіть спеціальну мапу з зазначенням усіх сіл Наддністров'я, обвівши гніздо кордонами інших говорів: надпрутський говір, бойківський говір, надсянський говір, говір батюків, південноволинський говір та подільський говір. На цих межах дослідник виявив перехідні говірки чи так зв. суміш між сусідніми говорами і говірками. Це утруднило йому уточнити межу, але все ж таки завдяки пильному і наполегливому вивченню цих особливостей йому пощастило встановити головні пункти цього гнізда та основні його ізоглоси. Ці основні ізоглоси надністрянського говору дали підставу проф. К. Кисілевському зробити висновок, що „то окремих говір другої формації”, молодшої від сусідніх, без багатьох архаїзмів, з тенденцією до поширення серед освіченого галицького громадянства та до засвоєння літературних форм молодшого покоління.

У своїх діалектологічних дослідах проф. К. Кисілевський виходить далеко за межі південно-західної української мовної території. Він доходить аж до Звенигородщини, батьківщини Тараса Шевченка, присвятивши спеціальну розвідку „Ізоглоси Звенигородщини і Шевченкова мова” (Наукові записки УВУ, Мюнхен, 1961, ч. 4-5).

В цій розвідці автор подає мовні особливості південно-східного діалекту, до якого належить і говірка Звенигородщини. Він налічує до 30 особливостей, які становлять основу Шевченкової мови. Інші особливості Шевченкової мови проф. К. Кисілевський вважає архаїзмами і фолкльорними явищами. Автор до-

кладно спиняється на всіх цих особливостях, переважно на архаїчних формах і на фолкльорних особливостях, як, напр., пестливі форми, на які багата Шевченкова мова.

Виникає питання: чи Шевченко в своїй творчості користувався тільки з народної мови своєї вузької батьківщини, чи формував літературну мову на тлі різних говорів південно-східного і північного діалектів? Нині більшість дослідників головну увагу приділяє другій частині цього питання, як це видно, напр., з розвідки Ф. Жилка „Про умови розвитку полтавсько-київського діалекту — основи української національної мови” (Зб. Полтавсько-київський діалект — основа української національної мови. АН УРСР, Київ, 1954, стор. 13), де він твердить, що письменники ХУІІІ і першої половини ХІХ ст. відіграли ролу в творенні нової української мови, особливо Т. Шевченко відіграв велику ролу в піднесенні української літературної мови на основі говорів середньої Наддніпрянщини до рівня єдиної літературної мови українського народу. Те саме твердить і П. Плющ у книзі „Нариси з історії української літературної мови” (Київ, 1958, стор. 242). Але проф. К. Кисілевський не згоджується з цим і більше схильний до думки Ф. Колесси, що Шевченко „був оригінальний і неповторний у своїй мові”.

На цій підставі він робить висновок, що „Шевченко любив свою рідну Звенигородщину, знав найкраще й цинив її мову та фолкльор, все життя вживав її говірки та на її базі оформив тодішню літературну мову України”. Таке твердження безперечно ближче стоїть до правди, ніж голосливі твердження сучасних радянських літературознавців і мовознавців, які в цій питанні штучно перебільшують заслуги Шевченка в творенні української літературної мови, нібито Шевченко спеціально творив українську літературну мову на базі всіх говірок південно-східного діалекту. Проф. К. Кисілевський цілком слушно вказав на факт, що Шевченко лише на базі говірки своєї Звенигородщини (а не всіх говірок), яку він добре знав, оформив літературну мову, або вірніше, вніс великий вклад у формування української літературної мови.

Крім цих розвідок, присвячених дослідженню говірок певних мовних територій України, проф. К. Кисілевський приділяє увагу також окремим ізоглосам узагалі. Так, у розвідці „The sound of L in Ukrainian folk speech” (Proceedings, NTS, Vol. II, 1955) він пише про звук л в народній мові, вказавши на три види його вимови: тверде, середнє і м'яке. Знову ж таки до цього питання дослідник підходить з позицій

діялектолога: він не тільки дає фізіологічну характеристику цього звука, але й поширення його вимови в українських говорах. В одних говірках існують всі три типи л, у других — тільки два (середнє і м'яке або тверде л), в третіх — тільки м'яке.

Взагалі можна ствердити, що проф. К. Кисілевський своїми працями з української діалектології зайняв помітне місце в науці як один із чільних українських діалектологів. Але його наукові зацікавлення не обмежуються однією тільки діалектологією. Він цікавиться також історичним питанням української мови, зокрема питанням дослідження давніх українських пам'яток, як про це свідчить його монографія „Кодекс Ганкенштайна — староукраїнська пам'ятка” (Записки НТШ, т. CLXI, Нью-Йорк — Париж, 1953). Ще в 1911 р. він дістав тему „Мовні особливості староукраїнських пам'яток XI — XIV ст.,” яку закінчив у 1912 р., взявши за головну підставу пам'ятку „Кодекс Ганкенштайна” і використавши численну наукову літературу, ознайомившись з працями таких учених, як: Будилович, Ягіч, Калужняцький, Колесса, Кримський, Срезневський, Стров, Розов, Шахматов, Вондрак, Житецький та ін. Дослідження цієї пам'ятки, оригінал якої зберігається у віденській національній бібліотеці між слов'янськими рукописами, має свою довгу історію. За неї брались Йосип Ганке фон Ганкенштайн (власник пам'ятки), Йосип Добровський, Франц Міклошич, Ст. Смаль-Стоцький, але жаден з них не дав повної картини дослідження. Нарешті, пам'ятку дослідив проф. К. Кисілевський у своїй докторській дисертації (Відень, 1912), але через воєнні події вона залишилась у рукописі. Праця появилася друком уже тут, на американській землі, в „Записках НТШ”.

Насамперед дослідник подає зміст пам'ятки: це богослужбова книга, збірник, що містить частину скороченого октоїха та антологіона. Далі йде палеографічний опис та опис мовних особливостей. На цих останніх автор спиняється дуже докладно, подаючи матеріал з фонетики, словотвору, відмін та лексики. А вкінці — загальні висновки, ствердження українського походження цієї пам'ятки з XII ст. на території Галицько-Волинського князівства.

Пам'ятка складається з трьох частин, що різняться віком, і тому дослідник позначив їх літерами А, Б, В, подаючи в праці всі особливості під цими літерами. Ця метода значно спрощує пояснення і разом з цим дає можливість дослідникові охопити всі деталі пам'ятки. Як видно, проф. К. Кисілевський поніс на плечах дуже важкий тягар і вміло доніс його

до кінця, чого не могли зробити попередні дослідники. Він виявив повне обличчя пам'ятки, як важливого джерела для історії української мови ще перед XIV ст.

Проф. К. Кисілевський виявив свою історичну зацікавленість в іншому напрямку, подаючи рукою дослідженого вченого історію досягнень української філології за останніх 80 років (Див. Proceedings, NTS, Vol. II, 1955). Вказавши на заслуги таких учених, як Потебня, Житецький, Огоновський, Ягіч, Кримський, Ст. Смаль-Стоцький та ін., автор підкреслює ті труднощі, які пережила українська мовознавча наука в умовах російського самодержавія, панросійської політики, яка послужила для „праруської одности” О. Шахматова і досі є політичною концепцією радянської Росії. Автор згадує ряд українських учених (Кримський, Сімович, Грунський, Тимченко, Смерчинський, Галюн, Дем'янчук, Булаховський та ін.), які стали творцями нової філології. Пізніше навіть Шахматов змінив свій погляд, ствердивши, що Зб. 1073, 1076, Гал. Єв. 1144, Добр. Єв. 1164 написані на території України. Разом з Кримським він написав навіть спеціальну працю „Нариси з історії української мови”, Київ, 1924.

Відбиваючи російські нападки, — пише автор, — українська філологія протягом 80 років досягла великих успіхів, давши багато праць з української мови. Проф. К. Кисілевський підкреслює, що в справу нової філології великий вклад зробили Міклошич, Вондрак, Лескін, Ягіч, Бругман, Потебня, Сумцов, Огоновський, Колесса, Ст. Смаль-Стоцький, Зілінський, Розвадовський та ін. За 80 років опубліковано багато монографій про українську мову (Потебня, Огоновський, Науменко, Шимановський), про українські пам'ятки (Кримський, Мочульський, Колесса, Розов, Огієнко, Панькевич, Грунський, Бузук, Лев, Кисілевський та ін.). На базі цих монографій подали синтетичний огляд історії української мови Сімович, Грунський, Ковалів, Свенціцький, Огієнко, Кримський, Бузук та ін. Автор перелічує багато інших праць, які вийшли в цей період. Тут проф. К. Кисілевський виявив цілковиту обізнаність із станом української мовознавчої науки, підкресливши заслуги не тільки українських учених, але й учених інших слов'янських і неслов'янських націй.

Другою солідною працею проф. К. Кисілевського у цьому напрямі є його „Історія українського правописного питання” (Записки НТШ, т. CLXV, Зб. ФС, 26, Нью-Йорк — Париж, 1956). В цій праці автор подає синтезу

цього питання; він докладно переглядає праці від ХУІ ст. до нашого часу, головним чином праці з питань українського правопису. Він укажує на спроби запровадити в український правопис латинницю (Й. Лозинський — 1834, і Й. Іречек — 1859), але без успіху; згадує також про реформаторів українського правопису пізніших часів (Куліш, Драгоманів, Желехівський, а після революції 1905 р. — Грінченко), кінчаючи правописними конференціями 1927 і 1932 рр.

Можна сказати, що це одна з найсолідніших праць з історії українського правопису, де подано всі подробиці боротьби навколо цього питання. Автор зосереджує головну увагу на тому, що правописне безладдя було викликано головню на ґрунті застосування в правописі двох засад: фонетичної і етимологічної. Відсутність наукового підходу до розв'язання цього питання і викликала такі розбіжності, оту „громадянську війну” в галузі українського правопису.

Проф. К. Кисілевський, крім того, дав цілий ряд синтетичних праць, присвячених оглядові наукової діяльності інших українських учених, як: Ів. Верхратський, Ів. Панькевич, Ст. Смаль-Стоцький та Ів. Франко. У праці про Ів. Верхратського автор відзначає той великий вклад, який Верхратський зробив в українську діалектологію, багато часу віддавши дослідженню переважно гірських говорів, де збереглися архаїчні форми. Він був першим ученим, який досліджував кордони діалектів і робив спостереження над ними. Верхратський прийшов до висновку, що українська мова — це невичерпне багатство, що пливе з уст народу. Цим Верхратський зайняв протилежну позицію до тих, які вбачали в українській мові тільки російську чи польську бази. Проф. К. Кисілевський перелічує далі всі праці Верхратського з української діалектології і подає критичний огляд цих праць.

Ів. Панькевичеві наш Ювілят присвятив окрему брошуру під назвою „Іван Панькевич” (УВАН, серія „Українські вчені”, Вінніпег, 1958), де він подає синтезу наукової особовості Панькевича та генезу його творчості. З цього видно, що Ів. Панькевич пройшов такі етапи: етнографічний шлях (збирання етнографічних матеріалів), школа Ягіча і Вондрака (опис староукраїнських пам'яток), російська фонетична школа Шахматова та ін., дослідники — Брок, Зілінський (утаємничують його в фонетична школа Шахматова та ін., дослідни-фонетичні і морфологічні прикмети пам'яток), віденський лінгвіст П. Крегмер (спрямовує досліді Панькевича на шлях живої мови).

Далі проф. К. Кисілевський спиняється докладно на науковій діяльності Панькевича, почавши з його першої праці „Пандекти Антіоха 1307 року”, підкресливши значення цієї праці для історії української мови. Дальшу наукову працю провадив Панькевич як учитель гімназії в Ужгороді, давши ряд монографій. З 1922 р. він почав свої подорожі по Підкарпатській Русі з метою добре пізнати мову і дати працю про її структуру. Наслідком цих подорожей була в 1938 році його капітальна праця „Українські говори Підкарпатської Русі і сумежних областей”. Проф. К. Кисілевський дає докладну аналізу цієї праці, як досвідчений діалектолог звертає увагу на її мовні особливості, а далі робить висновок про значення цієї праці для української діалектології.

Вказавши на деякі теоретичні статті і розвідки Ів. Панькевича з галузі фонетики і літературознавства, проф. К. Кисілевський спиняється коротко на його „Граматиці руського язика”, призначеній для молодших клас середньої школи. Хоч ця граматики не стояла ще на відповідному рівні, проте, на думку проф. К. Кисілевського, була „одним із етапів від „язичія”, тобто карпаторуської мови, до народної, що згодом перейшла в літературну”.

Такий маємо синтетичний образ українського вченого Ів. Панькевича, що його змалював нам проф. К. Кисілевський. Пізніше він змалював образ ще іншого видатного вченого, Степана Смаль-Стоцького, в статті, надрукованій в „Записках НТШ” (т. СLXXII, Нью-Йорк — Париж — Сідней — Торонто, 1960). Він відзначив три роди праць Ст. Смаль-Стоцького: мовознавчі, літературознавчі і праці з педагогіки й дидактики. З мовознавчих праць проф. К. Кисілевський насамперед згадує його докторську дисертацію „Über die Wirkungen der Analogie in der Deklination der Kleinarussischen”, надруковану в Arch. f. sl. Phil. (Bd. 8-9, Berlin, 1885-6). Уже в цій першій праці, як стверджує проф. К. Кисілевський, Ст. Смаль-Стоцький стояв на правильних позиціях щодо життя мови та її розвитку в наслідок аналогії, спрощення форм і тенденцій у відмінках. Таке розуміння, на думку проф. К. Кисілевського, він міг дістати від Бодуена де Куртене та інших лінгвістів, які оцінювали мовні явища з позицій розвитку та боротьби проти норм, а згодом, у ХХ ст., з позицій фонології. Другою працею Ст. Смаль-Стоцького була праця про згадану вже пам'ятку „Кодекс Ганкенштайна”, яка, хоч і не була закінчена цілком, проте, на думку проф. К. Кисілевського, дала новим дослідникам дороговказ для дослідження богослужбових книг. Третя праця присвячена реформі україн-

ського правопису за фонетичним принципом. Тоді Ст. Смаль-Стоцький працював над цим питанням разом з своїм приятелем Т. Гартнером, працюючи одночасно над створенням шкільної граматики, яка й вийшла в 1893 р. під назвою „Руська граMATика”. Проф. К. подає докладну аналізу цієї граматики. Після успіху цієї граматики автори почали працювати над науковою граMATикою, яка вийшла в 1913 р. у Відні німецькою мовою “Grammatik der Ruthenischen (Ukrainischen) Sprache”. Проф. К. Кисілевський підкреслює, що Стоцький відкриває тут заслону над „характеристичним відношенням наукового світу до української мови та її місця в слов'янській сім'ї”. Проф. К. Кисілевський подає докладну аналізу й цієї граматики, підкреслюючи її значення в обороні української мови як самостійної мови, про яку, як каже він, „врешті світ науки заговорив” та „зревідував свої деякі пересуди”.

З часу перебування Ст. Смаль-Стоцького в Празі датуються його мовознавчі праці, друковані в Slavica. А трохи згодом, у „Записках НТШ” (1925) він помістив відому працю „Розвиток поглядів про сем'ю слов'янських мов і їх взаємне споріднення” (друге вид. 1927 р.), де він вступає в полеміку з славістами і заперечує існування „праруської мови”, зв'язуючи українську мову безпосередньо з праслов'янським джерелом. В 1937 р. в „Записках НТШ” (т. 155) він надрукував розвідку „Питання про східнослов'янську прамову”, де, як пише проф. К. Кисілевський, остаточно прийшов до висновку, що праруську прамову можна покласти до архіву.

Обминаючи ту частину, де проф. К. Кисілевський пише про діяльність Ст. Смаль-Стоцького в галузі літературознавства, педагогіки і дидактики, треба ствердити, що ґрунтовний перегляд діяльності Ст. Смаль-Стоцького в галузі мовознавства безперечно заслуговує на увагу, даючи читачеві ясний образ видатного українського вченого.

Нарешті, не можна обминути огляду наукової діяльності Ів. Франка, надрукованого в „Записках НТШ” (т. CLXVI, Нью-Йорк — Париж — Сідней — Торонто, 1957). Проф. К. Кисілевський накреслив шлях наукової праці письменника, який мав усі прикмети, потрібні науковцеві. Він підкреслює, що Франко ще з юнацьких літ почав збирати фольклорний матеріал у своєму рідному селі Нагуевичах та його околиці. А під час університетського навчання у Львові і Відні бібліотека була його улюбленим храмом науки. Проф. К. Кисілевський в основному схарактеризував наукову діяльність Франка як літературну і культурно-

історичну, бо саме ці ділянки найбільше цікавили Франка. Він ствердив також, що Франко у своїй науковій діяльності був оригінальним дослідником і не належав ні до якої школи. Цю оригінальність наш дослідник виявив пильним, сумлінним дослідженням всієї наукової праці Франка.

Такий маємо короткий перегляд розвідок проф. К. Кисілевського про наукову діяльність інших українських учених. З інших праць, що залишились у рукописі, слід відзначити такі його праці: „Мова Учительних Євангелій XVI — XVII ст. в Національному Музеї у Львові”. Це велика наукова праця, що обіймає аналіз текстів. Далі: „Мова Стефаникових персонажів” (доповідь у Львові), „Бурлескна мова в „Перелицьованій Енеїді” І. Котляревського” (скорочено надрукована в Бюлетені УВАН, ч. 10). Крім того, наш Ювілят написав цілий ряд наукових рецензій з науковою об'єктивністю критики того чи іншого твору: критикуючи негативні сторони, він в той же час не обминає й позитивних, розцінюючи їх як досягнення науки. Прикладом може бути хоч би рецензія на лінгвістичний журнал „Мовознавство” (Наукові записки Інституту Мовознавства АН УРСР, т. XII, 1953).

Вкінці треба сказати про Ювілята як редактора, що допильнував виходу в світ ряду мовознавчих і літературознавчих праць. Зокрема його редагуванню належить вихід у світ моєї праці „Основи формування української мови в порівнянні з іншими східнослов'янськими мовами” (Записки НТШ, т. 168, Нью-Йорк, 1958). Я особисто мав нагоду переконались у назвичайно сумлінному, точному підході його до редагування книжки, де він виявив цілковиту орієнтацію в багатьох мовознавчих проблемах та знання наукової літератури.

З таким великим багажем прийшов проф. д-р Кость Кисілевський до ювілею 75-ліття з дня його народження. Ми не спинялись тут на його шкільних підручниках з ділянки дидактики і методики навчання української мови, на словниках, як: „Словничок української мови” (Станиславів, 1927) з прихильною оцінкою А. Кримського в „Україні” (Ки.в, 1928), „Методика правописних і словесних вправ” (Станиславів, 1929), з оцінкою д-ра І. Велигорського в „Літературно-Науковому Віснику” (1930), „Українсько-польський словник”, т. I і „Польсько-український словник”, т. II, (Львів, 1930-1932) з прихильною рецензією М. Рудницького в „Ділі”, „Краса української мови” (Життя і знання, Львів, 1933) з прихильною оцінкою М. Галушинського, „Правописний словник ук-

раїнської мови" (Львів, 1934) з високою оцінкою методистів, „Програма навчання української мови в новій гімназії" (Рідна Школа, Львів, 1935), „Це повісті давніх днів" (Рідна Школа, Львів, 1936) з високою оцінкою А. Крушельницького, Я. Рудницького та В. Лева, „Методичні вказівки для навчання граматичних знань у вселюдних школах" (українською і польською мовами, Львів, 1938) так само з високою оцінкою фахівців, „Провописні правила" (Львів, 1939) з рецензією І. Огієнка, „Правописний словник для школи" (Байройт, 1948), „Українська мова" (Скрипт, УВУ, 1948), „Грамматика української мови для школи" (Нью-Йорк, 1955), „Читанка для школи та хрестоматія української літератури" (Нью-Йорк) та ін., бо і без усього цього наукове надбання нашого Ювілята таке велике і солідне, що не викликає ніякого сумніву щодо його вартості для української науки.

Взагалі можемо ствердити, що більш серйозних наукових праць у Ювілята налічується до 53, менших наукових розвідок — 25, дидактичних праць для вчителів — 30, рецензій — 20, рукописних праць, що ждуть видання — 10, доповідей, наукових рецензій — 50, видань і редагувань — 15. Окремі нариси про свої давні переживання друкував у таких часописах, як „Час", „Свобода" (недільне видання) тощо.

Своїми науковими працями в різних ділянках української філології проф. К. Кисілевський виявив себе визначним ученим, невтомним дослідником на полі української мовознавчої науки. В день його ювілею побажаємо йому сил і многих літ та дальших успіхів в його діяльності на добро української науки.

БОГДАНА РУБЧАКА

ДІВЧИНІ БЕЗ КРАЇНИ

в мистецькому оформленні
критики, як Ол. Бабій, В. Барка, В. Держак-Оксани Теодорович

Про поезію Б. Рубчака висловлювались такі вин, С. Гординський, М. Калитовська, І. Костецький, Б. Кравців, Ю. Лавриненко, В. Лесич, Ю. Лободовскі, А. Полоницький, А. Шум, Г. Черінь.

Ціна книжки 1 дол. 50 цент.

Замовлення та оплату прошу висилати на адресу:

Bohdan T. Rubchak
3329 W. Potomac
Chicago 51, Ill.

У Видавництві Нью-Йоркської Групи вийшла третя збірка поезій

БЛИЗНЯТА

(Закінчення з 19 стор.)

тих садів, то воно звідти самохіть не вийде.

Узяв мудрий брат барабан, добув з піхви дийну шаблю, сховав за пазуху роблену земну кулю і пішов.

Іде через скляний сад, захотілося йому співати й сміятися без потреби, та він рубнув шаблею направо й наліво, порубав, викорчував сад і йде далі.

Іде через золотий сад, захотілося йому мріяти й химерити без причини, та він рубнув шаблею направо і наліво, порубав, викорчував сад і йде далі.

А в третьому саді опанували його солодкі пахощі і він сів під пишними деревами, смакуючи райські овочі. Довкола нього все заснуло, і він теж задрімав, забувши про свою шаблю й барабан і про те, куди він іде. Спить і сниться йому сон.

Сниться йому сон, що говорить до нього його маленька земля, подарована Долею, а в тій землі гори, вкриті хмарками, шумлять моря, а в озерах відбиваються світлі зорі. І каже земля:

— Був ти у всіх країнах і пізнав ти всі народи: чи ж щастя народне в мізерних забавах і пристрасних задоволеннях? Встань, збуди своє військо, бо вороги народні вже знову хочуть із своєї фортеці накласти пута на всю країну.

Мудрий брат прокинувся, вирубав, викорчував шаблею сад, що одурманив його, а тоді ударив у барабан та так гучно, що все військо прокинулось від мрій і пустотливостей і пішло на наступ на фортецю. Там забрали зброю й клейоди, а чужинців порубали.

Коли ж до щасливого народу і веселого війська вийшов мудрий брат, щоб привітати вольність народну, то всі побачили, що він змінився останньої ночі: замість сивини — були золоті кучері, замість похиленої старечої постаті — став прекрасний юнак.

І був той народ вільний на віки вічні.

Писано в Тарнові-Винниках 1920-23 рр., друкують в збірці казок „Тихе слово", Львів, 1929.

Ярослав Пастернак

АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ

Первісна, давня та середня історія України за археологічними джерелами.

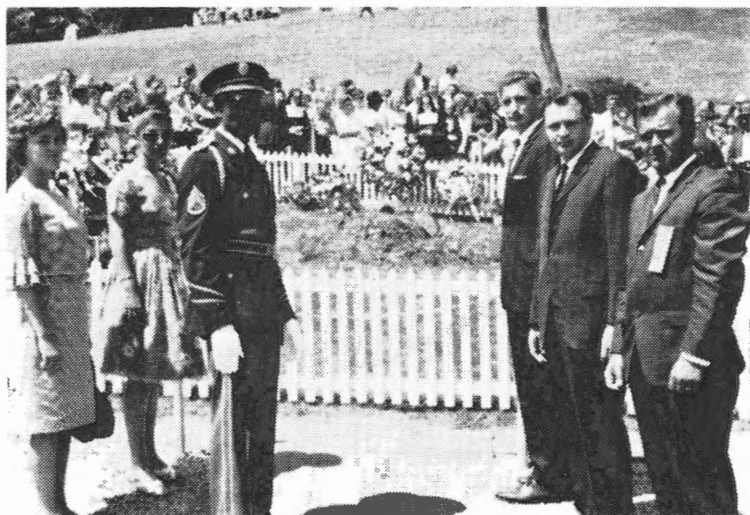
Наукове Товариство ім. Шевченка
Великий формат, тверда оправа, 792 сторінки.

Ціна — 15.00 дол.

Замовлення приймає
Адміністрація „Овиду"

Таня Вівчаренко від українського студентства вручає китицю рож письменникові проф. Р. Завадичові, вшановуючи його на Конференції за його літературну творчість.

Делегація Проводу СУСТА складає вінок на могилі сл. п. Президента Кеннеді.

В квітні 1963 року українські студенти при Кент Університеті приймали участь в імprovізованій Асамблеї Об'єднаних Націй. На цій Асамблеї Василь Степанюк, як делегат Данії, зголошує резолюцію у справі російського колесніалізму. Юрій Кульчицький зголошує вихід України із Советського Союзу.

Провідні діячі українського студентського руху в Америці: Кенстантин Савчук, Богдан Футей — президент СУСТА і Юрій Кульчицький.

Малайзія

Маляя (Malaya), колишня англійська колонія, лежить на Малайському півострові (131.261 кв. км. і 6.279.000 населення). Позаторік ця мала країна отримала самостійність. Англійці приєднали до Маляї інші свої посілості — Сінгапур, Саравак, Борнео та Брунеї, і так постала федерація Малайзія.

Країна добре zorganizована, має густу мережу асфальтових доріг, а в порівнянні з іншими азійськими країнами тут вищий життєвий рівень. Правда, заробітня плата не висока, але всі працюють, тож нужди ніде нема. Багатством Малайзії є кавчук (гума), і більшість населення працює на плянтаціях кавчуку.

Донедавна це була бідна, вкрита джунглями країна. Під час II світової війни Японія опанувала Малайський півострів, але згодом під натиском аліантів залишила країну. Для війни гума була необхідна, тож англійці, шукаючи свіжих джерел продукції, заснували в Маляї плянтації кавчуку. Експеримент удався, і нині Малайзія є одним з головних світових продукцентів кавчуку.

Малайзія є королівством з парламентарною системою, уряд веде прозахідню політику. Молода держава має немалі клопоти з сусідньою Індонезією. Тоталітарний уряд Індонезії, що на терені Південної Азії має найсильнішу флоту та летунство, намагається силою відірвати від Малайзії Борнео, Саравак і Брунеї. Президент Індонезії Сукарно, відомий прихильник комунізму, залякує Малайзію 20-мільйонною армією індонезійських „добровольців”, готових з його наказу зруйнувати „неоколоніалізм” на Малайському півострові. Індонезійські партизани проводять постійні терористичні акції в Брунеї, Сараваку та Борнео.

Крім зовнішніх проблем, Малайзія має також внутрішні проблеми. На території Малайзії живе 3.500.000 маляйців (маляйці, індонезійці та філіпінці належать до одної расової групи і мають спільну мову), 2.000.000 китайців і 750.000 індійців. У країні панує повністю релігійна й політична свобода, всі мешканці мають однакові права. Більшість китайців, що живуть у Малайзії, прихильна комунізму і хотіла б перетворити Малайзію в комуністичну країну на взір червоного Китаю.

З Сіяму до Малайзії проходить залізниця, вона сполучує Сінгапур з Бангкоком. Однак цей відтинок дороги я відбув автом. На сіямсько-малайзійській границі поліція перевірила мою візу і чекову книжечку. Сама туристична

віза не вистачає, треба ще показати готівку. Якщо готівка, на думку митників, не вистачає, тоді „вбогого” туриста не пускають через границю.

Піднялася гранична перегорода, і я опинився по стороні Малайзії. Відразу помічуєш зміну: інші типи людей, кращі дороги, вищий життєвий рівень, але населення не таке гостинне та ввічливе, як у Сіямі. Я зупинився на острові Penang у великому модерному місті Georgetown. Острів лежить біля західнього побережжя Малайзії, від суші треба туди плисти пів години кораблем. Пенанг, як і Сінгапур, є зоною, звільненою від мита, тому тут цвіте різномодна торгівля включно з контрабандою.

На острові є храм гадюк. На деревах вилежуються різної величини святі гадюки, населення молиться до них, запалює перед ними свічки, приносить жертви, жерці ходять кругом з кадильницями — а гадюки спокійно дрімають.

З Пенангу їхав я до столиці Малайзії Kuala Lumpur в товаристві молодого ввічливого китайця, інспектора поліції Адріана Лі. З дороги було видно, як люди корчують і випалюють джунглі. Тут, у південно-західніх районах країни, постають свіжі плянтації кавчуку, а при них — нові оселі, фабрики, школи і шпиталі. Північна частина країни вкрита пралісами і дуже слабо заселена.

Інспектор Лі любив швидку їзду. Дороги тут добрі, тож ми переганяли інших автомобілістів. Коли ми наближувались до осель і містечок, інспектор зменшував швидкість. Інші водії не придержувались правил їзди і необачно переганяли наше авто. Тоді інспектор записував числа їх авт.

Ми часто зупинялись у придорожніх містечках. Деякі з них дуже чисті й гарні. Під цим оглядом на особливу увагу заслуговує місто Ірон.

Проїхавши тисячу кілометрів, ми опинились у Kuala Lumpur. Тут я переконався, що світ малий, бо всюди, куди замандрую, зустрічаю давніх знайомих. Ще в Конго я познайомився з маляйськими старшинами, що належали до складу військ Об'єднаних Націй. Тепер вони працюють у міністерстві оборони. Завдяки їх гостинності я мав змогу докладно ознайомитись із життям у столиці.

Мав я також „приємність” познайомитись (Закінчення на стор. 31-ій)

Назва „Карпати”

(Спопуляризований уривок з доповіді „Бастарни (кельти) в Галичині”, виголошеної на науковому засіданні Секції Античної Історії Української Вільної Академії Наук у Нью-Йорку 23 лютого 1961 р. Оригінальні чужомовні тексти заступлені перекладами).

З географічних назв назва гір „Карпати” може найбільше свідчить про перебування у нас кельтів-бастарнів. Уже в Геродота (кн. ІV-49) знаходимо назви річок Карпіс і Альпіс, але які це річки — невідомо. Він теж згадує про нарід калліпідів. У цій назві можна добачати корінь карп-, бо, як думає Любор Нідерле (Слов. Стар. I — I, 247 — під текстом), „заміна „л” на „р” на іранському ґрунті дуже часта. У скитських діалектах легко могло „карпіді” перемінитись у „калпіді”.

Скимн з Хіосу (90 р. перед І. Хр.) в „Orbis Descriptio” вірш 841) згадує нарід карпідів біля Істру. Назва гір „Карпати” зустрічається у Птоломея (писав між 161-186 рр. після Хр.) у кн. 3-5, 6, де він визначає положення гір, послуговуючись своєю градусною сіткою.

На найстарішій мапі світу „Tabula Peutingeriana” з 340 р. після Хр., що була зладжена Касторіюсом (на підставі мапи Лоліюса з 1-го віку) для військових цілей, Карпати названі „Alpes Bastarnice” від імени кельтського наро-

ду бастарнів, який заселявав їх північні схили та теперішню Галичину.

Скандинавська „Герварсага” називає Карпати „Гарфада”. Перехід т-д, п-т, к-г (Lautverschiebung) відбувся у німецькій мові ще в давні часи, й тому існує припущення, що ще перед „лявтфершібунгом” назва „Карпати” дісталась до німецької мови, а це мало б бути доказом, що ще в ті давні часи німецькі племена просунулись до Карпат і що таким німецьким племенем були бастарни (проф. Ф. Бравн).

Щодо часу, коли відбувався „лявтфершібунг”, думки вчених дуже розбіжні — від 1000 до 100 років перед Хр. Нові дослідники (Мух, Коссіна) думають, що цей перехід відбувся у 4-3 стол. перед Хр. Проф. Ф. Бравн припускає, що це було в 4-тому стол., але прихід бастарнів до Галичини відносить на 6-те стол. перед Хр. Проф. Л. Нідерле слушно завважує, що не у всіх германських племен цей перехід відбувався рівночасно.

Публій Корнелій Тацит (55-120 після Хр.) у „Германії” (розд. 43) пише: „Позаду марсігні, котіні й осси криють запілля маркоманів і квадів. З них марсігні й бури мовою і способом життя нагадують свевів, гальська мова котінів та паннонська оссів вказують, що вони не германці. Частину податків накладають сармати, частину квади, як на чужинців”.

Наведений уривок з Тацита, на нашу думку, дуже виразно вказує, що лише у 1-му стол. після Хр. німецькі племена наблизились до Карпат, бо на котінів та оссів (кельти) накладають податки квади (німці) й сармати (іранці). Одні були з одного боку, другі з протилежного. З цього виникає, що землі котінів були границею і що тоді німці ще не доходили до Карпат.

Все таки думка проф. Бравна, що назва „Карпати” дісталась до німців ще перед „лявтфершібунгом”, може бути правдива. Котіні вдобували залізо, на яке в епоху ля Тень був великий попит. Через купців ця назва дісталась до німецької мови ще перед „лявтфершібунгом”.

Проф. Ян Зборіль у розвідці „Скитія та її сусиди¹⁾” пише, що західньоарійське „карпа” означає „кривина”.

„Słownik Geograficzny Państwa Polskiego” Warszawa 1882 подає, що назва Карпат походить від кельтського кореня карп-, що означає „скеля”, а за словником Фасмера²⁾ воно тра-

МАЛЯЗИЯ

(Закінчення з 30-тої стор.)

з Yong Tan Wah-ом, одним з комуністичних ватажків. Я розказував йому про нужденне життя в комуністичних країнах, але він мені не вірив, і я його не переконав. Деякі тутешні комуністичні провідники — знані спекулянти й контрабандисти, власники вілл і торговельних підприємств, проте вони називають себе пролстарями. В Куаля Люмпур я приглядався до комуністичної демонстрації. Молоді китаїці в червоних сорочках ішли групами й викрикували антидержавні гасла. По деяким часі з’явилася поліція, але без зброї, щоб не дати приводу до кривавих сутичок. Демонстранти порозбігались, але незабаром зібралися в іншому місці, куди їх перевезли вантажними автами. Там вони вчинили свіжі бешкети, і така забава з поліцією в „хованку” тривала цілий день.

Комунізм в Азії поширюється. Мирні методи боротьби, коєкзистенція, виявилися неуспішними, бо комунізм можна знищити лише рішучими заходами.

кійське. Мешканці Карпат цієї назви не вживають, а кажуть „гори”, в західній частині ще „Бескид”. „Слово про похід Ігоря” називає Карпати „горами Угорськими”. Ту саму назву зустрічаємо у літописця. Під 898 р. записано (Лавр. список): „Угри устремішася через гори великія, яже прозвашася гори Угорския”. Під роком 1015: „... К гори Угорстей, бігающю ему в Угри”. На початку Лавр. списку (стор. 3 вид. Археогр. Ком.) вміщена згадка, взята, за акад. Шахматовим, з „Хронографа”: „Кавкасіньскія, рекше Угорскія гори”.

Назву „Кавкасіньскія” у трохи зміненій формі зустрічаємо в Амміяна Марцеліна (330-400 після Хр.), в його „Історії” кн. 30-4, 13: „Атанарик... сховався з усіма своїми в околиці Кавкаланду, недоступного через ліси і гори”.

Атанарик, вестготський князь, коло 376 р. покинув свої володіння над долинним Дунаєм і втік перед гунами. Кавкаланд, чи Кавкасіньскія гори — треба думати Семигород.

Гваніні (1578) називає Карпати „горами Угорськими”. Араб Ідрісі знає гори Карбад³⁾. Турки називають Карпати „Алама Даги” — німецькими горами⁴⁾, правдоподібно тому, що, коли вони прийшли до Європи і зударилась з Австрією, там панувала німецька династія Габсбургів. Сучасна назва Карпат — книжна і входить до ужитку з кінця 18 віку⁵⁾. Польська мова має слово „карпа” або „карпіна” — пеньок дерева з корінням, пеньок, що вистає з води. На нашу думку, назва Карпат споріднена з укр. словами карп (риба), кирпатий, карбувати, горб.

Корінь „карпат” чи „карпет” з типовим для кельтської мови переходом а-е⁶⁾ зустрічається на дуже великих просторах. Крім гір Карпат, скелястий півострів на північному сході Кипру

називається Карпассос. Є острів Карпатос на Середземному морі (Споради). Карпентана — гірський хребет у Кордільєрах. Карпетані — був нарід в Іспанії. Про нього згадують Полібій, Страбон, Т. Лівій, Арріян та інші. Карпентрум, Карпентрас — місцевості у Франції. Карпати, Карпентна (Чеський Тешин) — осади в Чехії. Карпешти — оселя в Молдавії. Проф. Ф. Бравн припускає, що назва хорвати походить з того ж кореня.

Наявність назв з коренем карпат — на Середземному морі, в Іспанії, Франції, Чехії, Молдавії і на Україні — там, де знаємо, що було багато кельтів та властиве кельтській мові чергування а-е, сильно підтверджують припущення про їх кельтське походження. Але, хоч хронологічно поява цієї назви відповідає часові, коли бастарни прийшли до нас, то сказати напевно, що вона принесена бастарнами, ми не можемо, бо в тому самому часі Птоломей уміщує в Карпатах кельтські племена теврисків (таврисків) і анартів (III-5, 8; III-8, 3).

У грецькій мові *karpathos* значить „дозрілий овоч”, але пов'язати цей корінь з назвою гір неможливо.

Також з мотивів логіки назву гір Карпат не можна випроводити від кельтського карпентум — подорожній віз (ірландське *car-bat*, Gaell. *car-bat*, *car-pet*, *car-pat*).

¹⁾ Slovenská archeológia, VII-2, str. 415.

²⁾ Max Vasmer. Russisches etymologisches Wörterbuch. Heidelberg 1957.

³⁾ J. Straszewski. Słownik geograficzny. W-wa.

⁴⁾ M. Vasmer. Op. cit.

⁵⁾ Słownik Geograficzny Państwa Polskiego, W-wa 1882.

⁶⁾ Otto Bremer. Ethnografie der germanischen Stämme. Strassburg 1900. Grundriss der germanischen Philologie, Band III, S. 780.

Учасники Шостого Конгресу Українських Студентів Америки в Клівленді

Одурена вулиця

Кожна нова поява на „твоїй“ вулиці викликає зацікавлення. Хай та вулиця буде широка, як ставок, і довга, як розмотаний коток з нитками. Але все ж таки, вона „твоя“, і на ній не сміють відбуватись якісь події поза твоєю увагою...

Отже, і поява дівчини, нікому досі не знаної, внесла значне пожвавлення... Хто вона? Звідки? Чому оселилася саме тут, а не в іншому місці?

Дівчина, справді, була непересічною. Красу її можна визначити стандартом: сині, як небо, очі, волосся кольору стиглої пшениці, постать гідна уваги славного старогреського скульптора Праксителя...

Але була тут одна вада. Дівчина хроменька, припадає на одну ногу, демонструючи тим своє явне каліцтво. І відразу загубилася цікавість до неї. Каліка? Тож хай вона улаштується, як хоче, а хлопці, Богу дякувати, мають вибір, для них широка дорога, 20 – 25 літ знайдуть собі не „припадаючих“, а струнких, таких, що йдуть, наче грають по нотах...

Цілий рій хлопців моментально відпав. Не

по дорозі! Кому потрібна, скажіть на милість Божу, неповноцінна особа?

Так і ходила вона, ота новоприбула, самотня, тягнучи дуже гарну піжку, даремно посміхаючись на всі боки...

А зрештою знайшовся один відважний, що подумав так: Не в одній же нозі щастя! Даї я подивлюся, яка в неї душа...

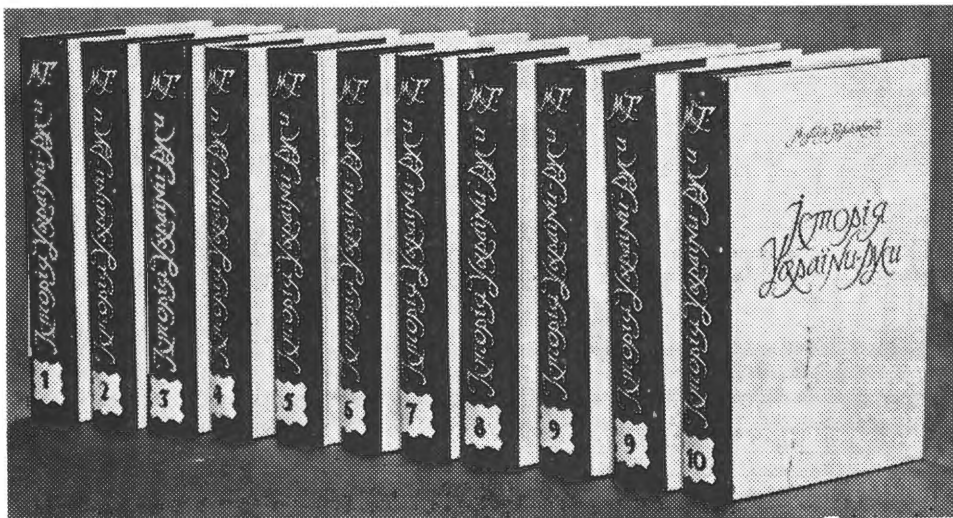
Сергій Ржепецький відзначався допитливою вдачею. Мав він, очевидно, в собі польську кров, але давно випустив її з себе і, вихований мамою-українкою, дуже ображався, коли називали його поляком.

Який я вам поляк? Рж, Бж і Пш не є ще доказом польськості. Подивіться, скільки на Україні татарських прізвищ! Подивіться, врешті, на фізіономії. Скісні очі, скули випирають аж під небо, і що ж? Азіят? Ні, українець! Бож не маємо ми жадного права згадувати минуле, якщо це торкається нашого сучасного стану... Ні, в нас усі однакові! Той, що походить від татар, і той, що від жидів, аби лиш він не цурався свого теперішнього ймення, відчував себе членом великої української родини.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського

11 томів у ціні \$82.50 за цілість. Продаємо на догідні сплати.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, 22, Ill.

Це, звичайно, до деякої міри пропаганда. Сергій аж так глибоко не заглядав. Він бачив перед собою волошкові, то-пак, синьо-небесні очі, бачив стиглу пшеницю на голові й хотів знати: чи відповідає форма змістові.

Отже, він і познайомився з Галиною (Галькою?), почав до неї вчашати без конкурентів, говорив отакі собі дурниці, на взірць: Як себе почуваете? Або: Що ви читали за останній час? Або: До чого в житті прагне ваше ество?

Галина посміхалась і відповідала:

— Мене тягне до всього потроху... Хочу багато знати й ще більше пережити. Хочу впевнитись, що краса існує поза уявним її окресленням...

Сергій не розумів. Щось воно дуже розумно або навпаки, недолуго. Таж він ходить до неї зовсім не тому, що має намір досягнути якусь вищу філософію. Він полюбив цю калічку, з нею так приємно сидіти й розмовляти, вона... Словом, ближче до справи...

І тут Сергій несподівано дістав „носа”. Він, що має закінчений університет, кандидат на доктора, без п'яти хвилин інженер-електронік...

— Галочко, я люблю вас!

— Любите? Дивно! Таких, як я, не люблять, а просто використовують. Подумайте, Сергію, як ви будете йти кудись із своєю дружиною, припустімо, зі мною, а вона отак „ковиль-ковиль”... Таж усі очі спинятимуться на вас і жалкуватимуть. Скажуть: — Ах, йолопе, йолопе! Знайшов собі отаку цяцю, що й іти не може, як слід...

Правда, Сергій про одруження ще нічого не говорив, лише натякав. А від натяку до здійснення — довга дорога. І Галина завжди сміялася, кпила з Сергія.

— Ну, станьте ж на коліна, скажіть, що ви мене кохаете понад усе, запропонуйте руку і серце...

Чорт би забрав цю дівочу насмішкувату вдачу! Вона відбирала охоту в Сергія до якоїсь рішучої дії. Таж він хотів бути й чесним із собою та з іншими... Ні, таки справді, тяжко зв'язати свою долю з калікою, хай вона й тричі принадна, хай усі йому заздритимуть... Але не будуть заздрити! Охоче поміняються на... один вечір, а на ціле життя — Боже, борони!

Вулиця викреслила красуню-Галину з своєї уваги, вулиці потрібна бездоганність фізична й розумова, а якщо того нема, відчальюте далі.

Йшов час. Падали в безвість дні, народжувались ранки, їх змінювали тихі таємничі вечори. І так само, кожного дня бачив найближчий сусіда Галини, Сергій, як вона, припадаючи на гарну ніжку, поверталася з роботи, заходила в

свою квартиру, а далі... на вікно падала густа фіранка, й Сергій не бачив більше нічого.

— Галю, можна до вас?

— Можна, тільки не одразу. Я переодягаюсь...

Голос долітав із-за ширми, була така маленька ширмочка, може, вже й віджила, але чомусь люблена Галиною.

— Добре, я почекаю...

І знову появлялася вона, свіжа й пахуча, як троянда, тягнучи скалічену ногу.

— Галю!

— Що, Сергійку?

— Галю, мені зрештою байдуже оте ваше „не все в порядку”. Повірте мені, якщо є три ноги здорові, то четверта може бути трохи хвора. Чуєте, Галю?

Вона сміялась. Сміялась розгонисто й щиро, як луна в лісі, як той річковий струмок, що котить свою течію крізь каміння й інші перешкоди, але не зважає на те. Струмок є струмок — сильний, свіжий і... не боязкий.

Був один вечір. Сергій сидів близько біля Галі, обережно торкався її хворої ноги й запитував:

— Чому вона хвора, Галочко? Адже вона така ж гарна, як і здорова, я навіть не бачу різниці...

Галина відповідала:

— Колись, у дитинстві, я дуже любила бігати. І ось одного разу впала, зломала ногу. Вона зрослася, але неправильно, стала коротшою від другої. Тільки й усього!

Тяжка проблема — женитись з калікою. Наче вистачає й почуття, а все ж таки, вибираєш не на тиждень, а на вік, і чи не прийде після перших тижнів захоплення оте страшне розчарування, що знищить до кореня почуття?

Ні, не знищить! Сергій вирішив. У нього вже нема сумніву. Він надів на палець Галіні перстень — символ вірності до гробу...

Як цілувала його Галина! Якою була вона ніжною й радісною!

— Сьогодні... О, сьогодні ми поїдемо кудись далеко від міста, моя кохана, розважимося, щоб назавжди залишився в нас у пам'яті цей прекрасний вечір...

— Ні, Сергію, я сьогодні не можу...

— Не можеш? Чому?

— В мене невідкладна праця. Просили прийти. Я не можу відмовитись...

— Галю, алеж сьогодні, крім усього, такий рідкий виступ приїжджого балету. Ти скажи, що не можеш втратити цієї нагоди, що ти хочеш...

Галина раптом зблідла.

— Мене балет не цікавить, Сергію. Ти ж

УВАГА!

УВАГА!

УВАГА!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ

В ЧІКАГІ

ВИПЛАЧУЄ 4¼ ДИВІДЕНДИ 30 ЧЕРВНЯ І 31 ГРУДНЯ

- 1) Приймаємо вклади;
- 2) Даємо позики на купно авт, меблів і домашнього устаткування, на ремонт і направу домів.
- 3) Даємо моргеджі на будову домів (констракшен лон) як теж на купно домів.
- 4) Даємо кредити на купно і розбудову підприємств. Усі позики видаються на найбільш догідних сплатах. Крім того, наші позики мають забезпечення до висоти 10.000.00 доларів, на випадок смерти довжника або його тривалої непрацездібности.

**СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ
“САМОПОМІЧ”**

що завжди послужить Вам всякою фінансовою допомогою, порадою а теж дає повну гарантію безпеки Ваших ощадностей.

ПИШІТЬ АБО ТЕЛЕФОНУЙТЕ НА АДРЕСУ:

*Федеральна Кредитова Кооператива “САМОПОМІЧ”,
2351 В. Чікаго Аве., Чікаго 22, Тел. ГУмболдт 9-0520.*

знаєш. Що в мене спільного з балетом? Я не піду й ти не ходи теж. Обіцяєш?

Дивно! — подумав Сергій. А проте, „в домі повішеного не говорять про мотуз”, в домі кульгавої, очевидно, не говорять про балет...

І все ж таки, Сергієві надзвичайно, хворобливо, страшенно схотілося піти поглянути на той балет. Хай це буде єдиний раз, коли він не виконає просьби своєї нареченої, хай...

Театр був повний людей. Тихо, урочисто розсунулася завіса. І ось, легка, як пір'їнка, гарна, як сама весна, на сцені головна танечниця...

Сергій протер очі. Це, мабуть, йому ввижається. Ні, не ввижається! Галя, його наречена Галя є тою танечницею! Ноги говорять більше, ніж уста. Нема тої, скаліченої, вона така ж вправна, як і друга...

Боже, яка краса! Хай будь-що кажуть про балет, власне, осуджують його з точки зору... монастирської, алеж хто дивиться тут, у театрі, на мистецтво хитливими очима? Ні, воно, справжнє мистецтво, виключає всяку хитливість. Людина сприймає красу й талант, як Божий дар, вона навіть не насмілиться припустити якісь негарні думки.

Сергій сидів, наче заворожений, не в силі поворухнутись, не в силі вимовити слово... Алеж він обіцяв не бути! І тому за десять хвилин до кінця тихо підвівся й пішов додому. Дома вже не спав до ранку. Одне питання, настирливе, як біль голови, не давало йому спокою: для чого був цей обман? Для чого було тягати ногу, коли та нога ось сьогодні демон-

струвала надзвичайне, високе мистецтво?

Наступний день приніс розв'язання. Сергій, звичайно, не міг утриматись, не міг не признатись...

— Галю, я вчора бачив... Це ж була ти...

В неї трохи сіпнула жилочка біля вуст і осудливо спалахнули очі, а потім вона сказала:

— Бачиш, Сергію, моє ім'я досить відоме... Я бачила коло себе багато поклонників свого таланту, але не бачила жадного поклонника мене самої... І мені стало прикро. Я виїхала в незнайоме місто, удавала з себе каліку, бажаючи переконатись, що каліцтво не завжди є перешкодою для справжнього гарного почуття. Ти виграв, мій Сергію! Ти переборов у собі нехоть до каліцтва, вирішив назвати мене своєю дружиною. За це я тобі дуже вдячна і, повір мені, що ти ніколи не пошкодуєш за те своє рішення...

Над землею спускався присмерк. Тиха кімната поринала в нього, як корабель у відлюдну затоку. Галя вже не тягала ноги, а ходила легко й пружно, готуючи вечірній чай.

— Моя кохана, — сказав Сергій, — а знаєш, що мене найбільше тішить?

— Що, мій любий?

— Те, що за якийсь недовгий час наша вулиця побачить, як вона помилилась, як ти її надурила... І що почуватимуть тепер інші хлопці?

Вони сміялися широко й весело. Їм було радісно знати, що не було між ними жадного розрахунку, а було лише щире, всеоправдуюче, велике почуття.

20-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

ТВОРІВ ІВАНА ФРАНКА

Велике (понад 8,800 сторінок тексту та ілюстрацій), найбільше з дотеперішніх видань творів Івана Франка, що досі будь-де та будь-коли виходили.

В цьому виданні творів Івана Франка видруковано:

1). 115 оповідань, казок і дитячих віршів; 2). 9 повістей; 3). 5 томів поезій (загально 437 окремих віршів); 4). 14 поем; 5). 7 драматичних творів; 6). 3 томи (близько 1,300 стор.) перекладних творів з інших мов — латинської, англійської, французької, німецької, італійської, польської, чеської, російської, староруської, сербської та ін.

ЦІНА ВИДАННЯ (ТАКОЖ НА СПЛАТИ) \$ 75.00

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

Розсипки

(Про здоров'я)

Тому, що тема сьогоднішніх „Розсипок” насправді медична, заздалегідь застерігаємось, що автор цих рядків — не лікар, а тому його тези чи висновки — хай і сперті на твердженнях лікарських величин — треба розглядати як „Fachsimprelei” (фахове базікання ляка). Говоримо про це все таки тому, що остаточно тема торкається спорту і спортсменів, отже, з якогось боку таки входить у межі тіловиховної царини.

**

Серце... Тромбоза... Атака серця... Хтось в англomовному додатку „Свободи” сказав, що ці слова належать уже до хатнього („household”) словника.

Колись на серце вмирили тільки дві категорії людей: недужі з органічними недомаганнями серця або ті, що важкою працею перевантажили серце.

Нині від тромбози й розриву серця падають здорові, як дуби, люди, які ніколи не хворіли на серце — ба, взагалі ніколи ніякою недугою не хворіли.

Шукачі причин цього вказують на американський спосіб життя з надмірним напруженням нервів („tension”). Але в тому ж самому часі з Польщі пишуть: „Від тромбози люди гаснуть, як свічі...”

Інші подають за причину надмір жирів і, загалом, висококальорійність харчів у цій країні... Можливо, що воно й так, але... відомий американський спеціаліст, д-р Вайт, їздив до Фінляндії прослідити причину смерті від тромбози серця у фінляндців, які в сумній таблиці смертності стоять зараз на другому місці за американцями.

**

Згадка про фінляндців знищує аргумент „спортової терапії”: мовляв, ніякі харчі не шкодять, якщо людина вправляє спорт — тоді жири й, загалом, харчі перетворюються в енергію, рух. Фінляндці — першорядні спортсмени, краще від усіх інших зберігають гігієну („сауна” — купальні, гарт) і харчуються аж ніяк не висококальорійно. Спекулювати аргументом, мовляв, фінський хліб і картопля залишають у жилах осад крохмалю — виглядає неповажно...

**

Отже, на чому справа стоїть?.. Нам здається, що тут треба індивідуалізувати поодинокі випадки.

Насамперед не забуваймо про органічні недомагання. В одного таке недомагання може бути видне, в іншого воно може бути приховане.

Несповна десяток років тому помер на сер-

**ЧИТАЙТЕ — ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ САМОСТІЙНИЦЬКОЇ ДУМКИ
ТИЖНЕВИК**

»ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ«

Річна передплата

Звичайною поштою 7.50-дол. — летунською поштою 12.50-дол.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ” подає правдиві інформації про події на українських землях та приносить обширні відомості про міжнародні події, насвітлюючи їх в дусі інтересів української справи

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ” речево дискутує суспільні й політичні питання української еміграції і містить хроніку українського життя з усіх закутків світу.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ”— це універсальний часопис української еміграції й тому повинен знайти в кожній українській хаті.

Ви можете стати передплатником „ШЛЯХУ ПЕРЕМОГИ”, звертаючись на адресу Видавництва:

VERLAG

SCHLACH PEREMOHU

Munchen 8, Zeppelinstr. 67 Bundesrepublik Deutschland

це один із найкращих футболістів славного „Рот-Вайс“, Ессен, Німеччина — Макс Гревер. Потім за причину смерти подали ропу зіпсутого зуба, яка нібито спричинила розрив серця. Але, чи то була справжня причина?.. Чи не правдоподібніше допускати інфаркт від якогось укритого органічного недомагання серця?..

**

Напередодні з'їзду Станиславівщини несподівано помер на 60-му році життя в Гері, Індіяна, колишній футболіст і легкоатлет-бігун станиславівського „Буй-Тура“, „Сокола“, і „Станиславові“ — Володимир („Дзюньо“) Ярмолук. Так само кілька літ тому помер спортсмен станиславівського УСК-у — Богдан Пастівнич, а перед ним — „проломівець“ (змагун УСТ „Пролом“ — Станиславів) о. Костянтин Гаврилів... Цього року їхнім слідом пішов тенісист — Софрон Федів...

**

Невже і спорт не дає гарантії безпеки від цієї жахливої недуги й передчасного відходу з цього світу?..

І тут ми доходимо до мети сьогоднішніх міркувань: спорт безсилий у випадку органічних недомагань. Він може бути згубний у випадку „перебрання мірки“, але він може допомогти у великій мірі, якщо його вживати за лікарською порадою.

Насамперед допомагає здоров'ю й у великій мірі усуває виникнення недуг серця „предтеча“ спорту й тілового виховання — гігієна. Правильний відпочинок — сон, перебування — праця серед природи, водні й соняшні купелі, руханка — все це робить організм сильним, отже, відпорним на всякі, в тому числі й серцеві, недуги. Сюди належить теж раціональне помірковане харчування й повне вилучення чи обмеження до мінімуму алкогольних напиків та курення.

Щодо самого спорту, то його в усякому віці можна вживати (якщо людина здорова), але треба знати міру й регулярність спортових вправ.

Нещодавно від недуги рака на 73-му році життя помер змагун, що ще два роки до смерти (на 71-му році) брав участь у марадонському бізі (42 км.!) в Бостоні. Посмертна провірка виявила в серці цієї людини багато тромбоз, які кров обминала штучними бічними ходами. Без спорту така тромбоза означала смерть, а в кращому випадку — фізичне й духове інвалідство... Священникові після атаки серця лікар приписав не відпочинок, тільки двогодинний марш у темпі, кожного дня!.. Колишньому футболістові (атака серця на 42-му

році життя) приписано в повному темпі грати у відбиванку... Навіть 65-річному (тоді) президентові Айзенгаверові згаданий д-р Вайт поручав спорт — гру в гольфа.

**

Ці слова звертаємо до всіх читачів, головно колишніх спортсменів, які, повісивши на кілок свої футбольні черевики, гадають, що вони можуть більше не інтересуватися спортом. То фатальна помилка! — Спортове серце, звичне до руху-зусилля, вимагає того руху-зусилля далі. І вимагатиме його завжди (очевидно, з віком усе менше). Це тим більше, що апетиту на кілок повісити не можна. А раз є прибуток (їжі), мусить бути й відповідна витрата — рух, спорт чи відповідна фізична праця.

Найбільший німецький футболіст усіх часів, Фріц Вальтер, делікатно висміяв „кібіца“, що просив старого Фріца подарувати йому свої останні футбольні черевики.

— Останні черевики? — здивувався Вальтер. — Пане, я зіграю-подру ще десятки пар черевиків. Я тільки перестав грати в репрезентації Німеччини й у першій дружині Ф. К. Кайзерслявтерн, але я не перестав і не можу ніколи перестати займатися спортом. Як я помру, тоді приходьте й беріть: то будуть мої останні черевики...

**

Мудрій голові вистачають „дві слові“.

Якщо ви колишній спортовець — тут вам порада й частинне „обезпечення“ від серцевих недуг.

А в загальному: спортовець ви чи не спортовець — усуньте з життя все те, що робить його неприродним. Живіть природно, працюйте природно, рухайтесь природно.

Другу частину „обезпечення“ дасть вам порада лікаря-спеціаліста, а третю й найбільшу частину — віра в Божу опіку.

О. Сип

Книжка — найкращий дарунок

Вже вийшла з друку повість Я. Острук

„РОДИНА ГОЛЬДІВ“

Ціна книжки в звичайній обгортці 2.50 дол.
у полотняній 3.50 дол.

Для книгарень знижка

Замовлення висилати на адресу:

J. Ostruk

120 Chelton Ave, Philadelphia 26, Pa., U.S.A.

Розмови про книжку

Поль Половецький. Цар премудрий Саригон — історична поема-сатира, накладом автора, без року і місця видання, друк — Мюнхен „Логос”, стор. 108, тираж 400 прим.

Поєми в нашому столітті стали рідкістю, а сатира належить до білих круків. Проте це ще не причина, щоб і тому жанрові літератури не присвятити уваги, тим більше що автор дав твір без закиду під оглядом будови вірша і чистоти мови.

Поема написана, як автор признається у вступному слові, тридцять років тому. Для молодого покоління вона може не актуальна, але для історії літератури матиме своє значення. Із слів автора виходить, що він, вихований на взірцях клясичної літератури, не мав відваги вийти в літературний світ із своєю „котлярщиною”, як назвав поему один із критиків. При цьому автор з огірченням згадує сучасну поезію та літературознавців. Все таки, він правильно переконаний, що і його твір знайде своїх прихильників.

До цього можна додати, що українська література повинна і мусить репрезентувати всі напрямки, стилі та форми, які відповідають авторам, бо в цьому вбачаємо свободу вислову та можливості для нових течій і змін. Саме література у всіх народів відзначається постійними змінами, шуканням нових форм вислову, і так було впродовж століть і в нас, за винятком московської імперії, де літературу характеризує закостеніння в стилі московських мистецьких „вершин” 19 століття. Свобода мистецького слова надає право існування всякому стилеві, якщо він має в собі літературні цінності, отже в тому і модернізмові і поєми „Цар премудрий Саригон”.

Любителі доброго клясичного вірша, а ще й ті, що ознайомлені з підсоветськими часами до другої світової війни, знайдуть у сатирі Поль-Половецького душевну розвагу та своєрідне мистецтво у відтворенні тих жорстоких, неймовірно злих часів.

Григор Голянян. Між двома світами — новелі, нариси, діалоги, оповідання. Накладом Співки Українських Науковців, Літераторів і Мистців в Аргентині 1965, стор. 160, обгортка роботи мистця-маляра М. Борсаловського, передмова Юрія Тиса.

Григор Голянян, публіцист і редактор тижневика „Українське Слово” у Буенос-Айресі, є автором статей на філософські та літературні теми, друкованих і передруковуваних у нашій

пресі. Поза тим він довголітній співробітник журналу „Овид” та автор книжки „Сила і слабкість комунізму”.

В ділянці літератури слід відмітити його переклад твору Ф. Верфеля „Пісня про Бернадетту”, що появивсь у видавництві М. Денисюка, та немало новель і нарисів. А тепер перед нами збірка коротких оповідань „Між двома світами”.

Темою творчості Г. Голяняна є українська людина 20 століття. А це означає боротьбу, трагедію, буденне життя в атмосфері ідейних завдань, моральну чистоту людини та її самотності порятунку — віру. Автор має особливий талант спостерігати невидні вартості духа. Докладнішу аналізу творів Григора Голяняна читач знайде у передмові. Видаючи новелі автора, Співка НЛІМ зробила добре культурне діло.

У видавництві Нью-Йоркської Групи появилися недавно три нові публікації, датовані 1964 роком. Три томики нових поезій: **Патриція Килина — Легенди і сни** — обкладинка Я. Гніздовського, стор. 64, **Богдан Бойчук — Вірші для Мехіко** — обкладинка Б. Пачовського, стор. 20, та **Нові Поезії**, збірник ч. 6, обкладинка Солов'я, сторінок не подано, але є 72.

Оформлення цих видань зразкове. Особливо треба звернути увагу на третє видання, тобто шостий збірник. Це рукописи поезій, передані читачам фото-офсетними репродукціями. Тому сторінки не нумеровані. Кожний автор знайшов свого графіка, і тим самим оформлення поезій індивідуалізоване. Добрий і щасливий задум.

Заступлені у збірнику такі автори і графіки: Богдан Бойчук — Борис Пачовський (шість поезій — 7 графік), Емма Андіївська — Любослав Гуцалюк (3 поезії — 6 графік), Юрій Тарнавський — В. Прокуда (1 проза — 2 графіки), Богдан Рубчак — Ярослава Геруляк (3 поезії — 4 графіки), Патриція Килина — Аркадія Оленська-Петришин (1 поезія — три графіки), Віра Вовк — Богдан Божемський (3 поезії — 2 графіки), Василь Барка — Яків Гніздовський (2 поезії — 4 графіки, в тому два портретні шаржі) і Вольфрама Бурггарда переклади еспанського поета Рафаеля Альберті (3 переклади — 4 графіки).

До мистців молодшої генерації нам треба ставитися з великою увагою. Для такого становища є десятки причин, а найважливіша з них — це те, що молода творчість не дозволяє нашій національній культурі закам'яніти на одному місці. Інтелектуальний рух, шукання но-

Smith Corona Portable Typewriter

AUTHORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2226 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60622 — USA

Дуже практична в новому ефектовному оформленні STERLING

Найновіший модель люксової машинки до писання GALAXIE

Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мссах

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі — по низьких, приступних цінах, на догідні сплати, без дорахування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і висилаємо машинки до писання до всіх стейтів ЗДА та до інших країн.

вих доріг, творення нових стилів було завжди і є ознакою духової живучості нації. Ці цінності помножуються шляхом культурного обміну з іншими народами.

Це так у трьох рядках — інші пишуть на цю тему книжки. Один із визначних знавців літератури, чужинець, ознайомившись з українською модерною поезією, висловився публічно теж серед чужинців, що, якби ми мали змогу перекласти молоду творчість на чужі мови, то вони, чужинці, переконалися б, що українці у поезії стоять не раз на вищому рівні, як інші державні народи, хоч держава є гарантом духового зросту нації.

Молода література має всі дані стати великою літературою, як це ми окреслюємо на еміграції, що було і є нашою мрією ще від часів існування МУР-у. Серед інших народів велика література включається у поняття елітної культури, у противенстві до масової. Коли творчість Лесі Українки була для її сучасників незрозумілою. Тогочасна молодь тільки відчувала майбутнє. Це була, власне, поезія для еліти.

Видання Нью-Йоркської Групи появляються у мінімальних накладах з причини байдужості нашої інтелігенції до духових проявів вищого рівня. Якщо б кожний читач „Овиду” купив хоч одну збірку поезій (2 дол.), то ми виявили б цим бодай свою прихильність до намагань молодих та до їхньої творчості.

Мистецькі проблеми молоді літератури залишаємо поза цими рядками. Кілька зразків поезій передруковуємо.

**КНИГА — ЦЕ СВІДОЦТВО
ДУХОВОЇ КУЛЬТУРИ!**

Богдан Бойчук
Нові Поезії ч. 6

ХРИСТОС

Як тіло приросло до дерева хреста
і витекла з очей руда живиця зору,
тоді дощами зашморгнулася сльота
і вимила з обличчя жужель змори.
(Людина підійшла тоді до нього).

І поглядом пробила рану під ребром;
здирав сухе ганчір'я м'язів на дорогу
південний вітер, під терпким вином
ржавіло серце порохом тривоги.
(Людина відвернулася від нього).

На вічний упокой лягали в чашку роки,
аж в черепі закілчилась тернина.
Крізь темряву біліли мертво щокі,
очиці двоїли задавнену провину.
(І відійшла тоді в низи людина).

Патриція Килина
Із збірки „Легенди і сни”

КОНІ ПРИЙШЛИ ДО ВОДОПОЮ

Біліли зорі, мов кульбаба,
і місяць ріс, мов молочай;
як поле ширшало під вітром,
коні прийшли до водопою.
В воді йшов місяць у насіння,
ломили ноги стебла зір.
Біліли очі, чорніли ніздрі,
як коні пили воду.
Між гіллям криві тіні;

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

Понад 2,000 сторінок друку в твердій оправі

Замовлення без завдатку (також на сплати) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

в кущах горючі очі;
на глині дивний слід;
під грибами писк.
Страх в м'яких гривах;
страх в сизих копитах;
втеча в насінні місяця;
втеча в ніздрях і зорях.
Коні вибігли із води,
і річка знесла їхні тіні.
Ніч біліла, мов кульбаба,
ішла в насіння, мов молочай.

Богдан Рубчак
„Нові Поезії” ч. 6

МОЦАРТ

Струнка структура всесвіту відбита
в крихких сніжинках, в розстрілах листка,
у призмах скелець, у напрузі скаль
і в тінях липи на камінних плитах.

Ппульсують персні озером, як подих,
і вірним ритмом гладить ринь прибіг;
раптовий вітер з вирію прибіг,
вороживом мережить світлі води.

Струна, як арка в стриманому зриві,
накреслює співучий лук небес;
і звуки віддзеркалюють себе,
немов нарцизи в плесі мерехтливім.

Це не пташині непритомні трелі
і не клярнет лісів чи бур сурма —
це музики душа собі сама
проводить кришталеві паралелі.

В цій музиці нема мутних тривог,
лиш — мов каприз — незнаного оскома.
Засни спокійно: мудрий в небі Бог,
і світ кружляє в точних аксіомах.

ЛІТЕРАТУРНА НОВИНА

Юрій Коломиєць
ГРАНЧАСТЕ СОНЦЕ
ПОЕЗІЇ

80 сторін друку
з двобарвною обкладинкою і рисунками
Анатолія Коломийця
Ціна 2.00 дол.

Замовлення приймає
Адміністрація „Овиду”

Добра книжка — це найкраща
розвага культурної людини!

„УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО”

— М ю н х е н —

Пропонує такі свої видання:

	Ціна у доларах
Ольга Мак:	
БОГ ВОГНЮ	
Повість в 3 томах	6.00
З ЧАСІВ ЕЖОВЩИНИ	
Спогади	2.00
Віра Вовк:	
ДУХИ І ДЕРВІШІ	
Повість	1.50
ЕЛЕГІЇ	
Поезії	0.75
Юрій Тис:	
ЖИТТЯ ІНШОЇ ЛЮДИНИ	
Фантастична повість	1.50
Петро Кізко:	
УСТИМ БЕЗРІДНИЙ	
Повість	1.50
Олекса Воропай:	
ЗВИЧАЙ НАШОГО НАРОДУ	
Том I, Зима, Весна	3.00
Д-р Ростислав Єндик:	
ДМИТРО ДОНЦОВ	
Ідеолог Українського Націоналізму	1.30
Леся Храплива:	
ВІТЕР З УКРАЇНИ	
Ілюстроване оповідання для дітей	2.00
ОТАМАН ВОЛЯ	
Повість для молоді	2.00
Підготовляється до друку	
Олекса Воропай:	
ЗВИЧАЙ НАШОГО НАРОДУ	
Том II, Літо, Осінь	3.00
А. Фурман:	
КРОВ І ВУГІЛЛЯ	
Повість про життя і боротьбу українських засланців у Воркуті.	3.00

Усі перелічені твори можна набути в
українських книгарнях у вільному світі, а
також безпосередньо в видавництві

VERLAG

SCHLACH PEREMONY

Munchen 8, Zeppelinstr. 67

Діброва ще чарівна

С. Парфанович. „Чарівна Діброва”, оповідання і нариси. Чікаго, накладом автора, 1964.

Діброва ще чарівна, як у природі, так і в другій книжці Софії Парфанович про Діброву. Поки ще у Діброві більше лісу, ніж дров, більше чагарників, ніж будівель та пікнікових столиків, поки ще десь у гушавині, не бачена ніким, але помічена авторкою, проживає тарахквичка, поки ще не тільки люди, а й дикі гуси плавають на дібров'яних водах, це творить гарне тло, на якому добре, навіть поетично виглядають і мальовничі катеджі на Березі Мрійників, і песики з м'ячами, і різнокольорові купелівки, і всі інші „модернізації”.

Розділ за розділом, Софія Парфанович показує читачам, що нового є на Діброві тепер від того часу, коли була написана перша книжка, „Люблю Діброву”; що з того нового краще, а що не таке вже й добре, але його мусимо приймати. Новий комфортабельний мотель, нові дороги й доріжки, полтавський орнамент на будиночку — це добре. Забагато пліткування на пікніку, зміщення української мови англійською (не тільки серед молоді!), американізація в тих ділянках, де це зовсім не потрібне, поступове, але невпинне вимирання дібров'янських звірят — це погано... Проте, сумуючи за втраченим добром, авторка розуміє причини, роз'яснює їх читачам і не впадає в песимізм. Годі їй тільки глянути на пластунів, що постійно таборують на Діброві, щоб відчутти, що тут міцно тримається козацький дух, навіть якщо до українських фраз примішуються „Джі” і „Голі Смок”-и.

Авторка цим разом обачно назвала свою книжку: оповідання і нариси. А проте, і це означення неточне. Для оповідань розділи книжки закороткі і не досить сюжетні, а для нарисів занадто ліричні. Чому наші автори взагалі мусять давати на свою книжку наліпку — спеціально тоді, коли твір під жадну категорію не підходить? У модерній літературі багато добрих творів написано „ніяким” жанром, і їхня вартість від того аж ніяк не гіршає. „Чарівна Діброва”, як і більшість творів Софії Парфанович — це лірична аналіза життя в усіх його проявах. В її творі мозаїчно, але з чуттями міри й гармонії поєдналися сегменти багатьох біографій, і кожний розділ міг би розростися до розмірів роману. Може авторка, як та дуже бі горішків, щоб колись пізніше розлюблена нею вивірка, заготовувала согризати їх один по одному?! Проте, не дивлячись на конденсування, розділи сприймаються легко і ли-

шають глибоке враження.

Один із кращих розділів, на мою думку, це — „Вподобав-сми паню”. Наглядач і сторож Діброви, підстаркуватий галицький селянин Петро, дуже працюючий і несвідомо, але пристрасно залюблений у природу. Ніби нічого йому на чужині не бра-

кує, але нема тут рідної землі, і не знайшов він приятні та любови. Вдома у нього лишилась жінка, що пише йому улесливі листи й виманює подарунки, але переїжджати до нього не хоче. Люди переказали Петрові, що його жінка іншого має. Петро міг би тут одружитися з іншою, але вдача його, хоч і нескладна, та шляхетна: будь-кого він не хоче, а єдиною жінкою, що відповідає його моральним стандартам, виявилась „пані” з міста, що часто приїжджає на Діброву відпочити і лю-

КНИЖКА

з цією маркою —

найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ
Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні з доставою до дому без окремої доплати.
По ближчі інформації звертатися до видавництва.

Тут відтяти й переслати до видавництва на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва М. Денисюка

Цим замовляю зазначені рискою книжки для доповнення моєї бібліотеки:

- Дончук З.: ПРІРВА дол. 4.00
- Королева Н.: ЩО Є ІСТИНА? дол. 5.50
- Кравченко У.: ХРИЗАНТЕМИ дол. 5.50
- Лагодинська Г.: ДО СОНЦЯ — ДО ВОЛІ дол. 3.00
- Лепкий Б.: Трилогія МАЗЕПА шість томів на місячні сплати по дол. дол. 21.00
- Парфанович С.: ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ дол. 2.50
- Тис Ю.: НА СВІТАНКУ дол. 4.50
- Храплива Л.: У ТЕМРЯВІ дол. 1.50
- Шевченко Т.: ТВОРИ 14 ТОМІВ на сплати по дол. місячно дол. 75.00
- ОВИД — журнал — річна передплата дол. 4.00
- СЛУЖБА БОЖА на довгограйних платівках дол. 13.00

Першу рату заплачу по одержанні рахунку й першої посилки.

Підпис _____

Моя адреса:
.....
.....

бити порозмовляти з Петром про те, що вони обидвоє знають і люблять — про природу. Обміркувавши все як слід, Петро відважився на освідчення:

„Але вам щось повім: ви самі, та й я сам. Може би-сми ся одружили? Не від нині вподобав-сми вас... Ви десь робите, то си робіт. А мені добро, що в суботу приїдете, та й два дні мати му кобіту і буду щасливий. Гроші маю. В банку лежук. То вам ті гроші запишу: як умру, то мати-мете” (ст. 141).

А пані не згодилась. І, може, не через різницю освіти й культурного рівня. Першою причиною відмови було те, що невигодною хворобою вона вже була приречена на смерть.

Іноді авторка пише в трохи модерністичнім стилі — міцними, колоритними, розкиданими по цілїм полотні мазками, лишаючи половину роботи для читача. Він може домальовувати свої деталі і трактувати тему по-своєму.

У розділі „У повім світі” на чотирьох сторінках сконденсовано історію цілого життя Ізидори: війна — втеча з України — смерть чоловіка — втрата недоношеної дитинки — нове (загадкове) материнство — і її теперішнє життя в новім краю... В розділі „Лямпіони танцювали з вітром” (це імпресіоністичний заголовок, що викликає в уяві музику Дебюссї, але авторка вимагає до супроводу „твіста”) на фоні Ларисиного танцю (такі „твіст!”) її мати, Христинна, пригадає ціле своє життя... Багато постатей встають, як живі, з сторінок цієї книжки і, мабуть, багато хто себе тут упізнав. Проте, не думаю, щоб будь-хто за це на авторку розсердився: вона малювала портрети надивно **чесно**. Хіба що пан Щур з розділу „Що чувати на Дїброві” може образитися за подароване йому письменницею псевдо...

„Дімок на узліссї” — це маленьке зворушливе скерцо, та ще й із алегорією: синій пташок став залицятися до свого власного відображення в дзеркальці, аж поки його не спрямували в гай, де він знайшов собі справжню, а не уявну пару... Серед нас теж є такі любителі абстрактного й нереального, що залицяються не до дівчат, а до люстра.

А звирятка в творі! А песики! От уже кого полюблює авторка! Вона з захватом, до найменших дрібниць описує поведінку й забаганки різних собачок і забуває, що декому можуть і сприкритися такі вирази, як „Но, хойці ту, моя кицю солодка, мій маленький песику, хойці до пані!”

Справа в тім, що ця фраза вставлена не для гумору чи іронії. Письменниця каже, що на Дїброві навіть постали дві партії: псяча і протипсяча. „І це трохи нагадує наше політичне життя”, — іронічно зауважує вона. У читача не лишається

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДАЛО ТРИ НОВІ (досї ще не друковані) ОРИГІНАЛЬНІ ТВОРИ СЬОГОЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Юрій Тис НА СВІТАНКУ

біографічна повість з життя
Марка Вовчка
Літературна й мовна редакція:
Ст. Рипидик та І. Боднарук
Сторінок 404
Ціна дол. 4.50

Галя Лагодинська ДО СОНЦЯ -- ДО ВОЛІ (Мандрівка юности)

— повість —
Літературна й мовна редакція:
А. Каліновський та І. Боднарук.
Сторінок 256
Ціна дол. 3.00

Ссфія Парфанович ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ

(оповідання з життя домашнього
кота з ілюстраціями для старших
і для молоді)
Літературний і мовний редактор
А. Юриняк.
Сторінок 208
Ціна дол. 2.50

Ціна всіх трьох книжок разом дол. 10.00
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. - U.S.A.

сумніву, до котрої з цих партій належить авторка...

Виразним лейтмотивом твору є закон життя, закон природи, закон справедливости. Світ побудований так, що одні створіння нищаться іншими для їжі, і авторка з приводу цього не впадає в сантименти. Так само, як ми їмо телячі котлети, лис має право з'їсти гуску, коли він голодний. Авторка не тільки не осуджує його за це, а навіть любить його спритністю:

„Те, що сталося на пісківні, тривало коротко й відбувалося за утертим у таких випадках звичаєм. Рудько без вагання перестрибнув стінку

клітки і кинувся на качку. Коротка боротьба: качка кричала, біла крильми і боронилася, а лис заскакував збоку. Один стрибок — і вже держав у гострих зубах каччину шию. Перестрибнув огорожу і, наставивши вуха й виляючи хвостом, із задоволенням із вдалих ловів подався в хашу. Там малеча чекала на вечерю: троє втішних, веселих лисенят, таких же рудих, як батько”. (ст. 147).

Лис робив, що йому веліла природа... Але як же суворо засуджує авторка свідомих убивців, що нищать звірят без потреби і без їх вини! Софія Парфанович підкреслює, що жорстокість до тварин звичайно

супроводжує інші, ще поважніші негативні риси. Ось Миколенко, „син відомого громадянина, рідко бував на Діброві. Бо хто б платив в'їздове?.. Краще вже з друзями-американцями або з дружиною їхати на великій сзера або на метрополітальну пляжу... А тут, між своїми — нецікаво. Зрештою, одружений з чужинкою, він уже відстав від громади і призабув, що таке свої, котрі то — його чи її”. (ст. 175). Проте, Миколенко приїздить на Діброву подолвати без дозволу, на дурничку. Він не тільки вистрілює красу Діброви — диких гусей, та ще й душисть рукою пораних птахів, не вважаючи, що з другого берега на нього кричать люди.

А в розділі „Тихий вечір” є ще один злочинець під маскою милої усміхненої жіночки. Вона хоробро била цвіркуна за те, що він співом перешкоджає спати, „вшаком по голівці та по голівці, та по спині, та по самому серці”, поки не вбила. Ще й потім чванилася своєю „відвагою”.

Як це притаманно перу Софії Парфанович, її описи природи і звірят — прекрасні. Історія з секвою нагадує в мініатюрі боротьбу Дон-Кіхота з вітряками, але вона зворушлива. Шкода, що деревця не вижили. Образи письменників яскраві. Секрет її — її простоті й ошадності. Вона не тратить багато слів на опис, а вмє схопити деталь: „Доріжку зробили без тачок і вальця, і вона піскова. Вона м'яка і сяє в темноті, тож люди, що йдуть (до речі, може йдуть? Г. Ч.) рибалити поночі, бачать її добре”. Або опис каплички на оселі: „в модерно-бойківському стилі, така маленька, що в ній місце тільки для Бога”. Або така „проза”, як „пляшка виставила шийку з ко-

шика...” „Браму розмальовано на зелено, а в'язання на червоно. Дуже весело”. А часом авторка бере широке полотно і малює великий пейзаж. Особливо кохається вона в осінніх краєвидах (розділи „З Го-рем по Діброві”, „Жовтень-Листопад” та інші). Виявляється, дерева і жовтіють неоднаково: осики й берези — біло і тремтливо, клени — на золоте, сумак — „малиново і смачно” (тільки, читачу, не здумайте скуштувати: сумак буває отруйний!), а яблуні жовтіють будь-як, бо головна їхня функція — родити овочі.

Приємно вразила добра мова і граматики цього твору, так що й „причепитися” нема до чого. Хіба що для годиться зауважу, що трохи авторка заплуталась у визначенні роду свого авта: на її думку, це — „він”, а на мою — авто середнього роду, „воно”. А втім, епітет „шоколядка” до брунатного авта підходить, не дивлячись на граматичний рід. Та ще в розділі „Тихий вечір” Женя спершу змальована бльондинкою, а через вісім рядків уже русявкою (ст. 130). Трохи замало часу, щоб устигнути перефарбуватися. Часом трапляються немистецькі вислови, як „кухня, де відбувається харчування пічників” (підкреслення Г. Ч.). Але загалом, мова твору жива і правильна, і кілька цих зауваг наведені тут, щоб авторка на них усміхнулася.

Ціла книжка цікава, емоційна, патріотична і потрібна. Діброва — це мікрокосмос української громади на еміграції. Доки маємо Діброву, доти живемо й діємо. Доки живе природа, воля й українська мова, доти Діброва буде чарівною. Може авторці вдасться зробити з Діброви трилогію.

Ганна Черинь

Цю книжку приємно й корисно прочитати

(Про збірку оповідань М. Струтинської „Помилка доктора Варецького”).

Не з великою охотою ми почали читати збірку, бо не сподобалась нам цього разу обкладинка роботи Б. Крюкова. Але прочитавши перше оповідання „Вядук”, ми відчули виразне вдовolenня і негайно почали читати друге з черги опов. „Миська дівчина”, а далі й третє: „Помилка доктора Варецького”. Решту — сім дальших оповідань збірки ми прочитали наступного дня за „один присід”. Спробували підсумувати своє враження — і це нам зовсім „легко пішло”. Бо в усій збірці — попри сюжетно-тематичні різниці й особливості окремих оповідань — вчувалося щось генералізуюче спільне, якась над усіма відмінностями домінантна подібність. Вона, власне, й спонукала написати ці рядки, поділитися своїми думками з читачем.

Ми окреслюємо згадану домінанту як щиролюдську, гуманну настанову мистця щодо живого світу: подій, явищ, людей. Точніше, мабуть, насаперед людей.

Є в такій настанові глибока віра в незнищенність людської правди, в зерно божеськості, Божої подоби в кожній людині, — хоч воно не раз і дуже глибоко засипане і придавлене намулом людських старих пересудів і нових конвенціональних приписів-умовностей. А в центрі і понад усім — жива людина як найбільша святість і постулат. Справді: чого варте суспільство, гльобальне людство з усіми його „космічними осягами” — якщо не шануватиметься людини, індивіда!

І кожне оповідання розглядаючої збірки — це ніби мистецька ілюстрація цього насправді найбільшого і всеохопного, універсального принципу життя.

Ось героїня першого оповід. „Вядук” — Оксана. Вона не є якась „вершинна героїня”. „Проходоливши” свого курортного залищальника, відбивши його любовну атаку резонною заввагою, що вона — не для дешевих амурних походеньок, Оксана по хвилині вже ладна каютися за таку рішучу відсіч, ладна потрактувати її як вчинену нею кривду людині. Адже вона знала погляди свого „кавалера” на фізичну любов і, проте, не відсторонила його як свого постійного супутника в прогулянках? Прогулянках удвіюку в ліс та гори — тож він мав підстави сподіватися...

Та найбільш прикметний кінець оповідання. Йі „втихомирений” кавалер — як вона здогадувалася вже — належав до підпільної організації, отже ризикував життям. Під час одної спільної з ним прогулянки відстрінувся брудний тип — ворог. Відвернути сутичку було неможливо — і по кількох хвилинах одчайдушної борні „Його” з „ним” (отим брудним ворогом), останній безжизним трупом полетів у прірву, в річку.

І ось Оксана з переможцем вертаються додому.

„Йшли нарізно, мовчки. Вона відчула з тривогию в серці, що не може наблизитися до нього, мовчазно, з похиленою вниз головою; що не може торкнутися його, промовити слово. Щось велике й жажливе стало між ними”. (Підкр. наше. — А. Ю.).

Читач з певністю скаже (бо авторка це йому полишила): це „щось” — не що інше, як насильна смерть людини, — хоч, без сумніву, людина негідна.

В оповід. „Миська дівчина” баба Гаджалиха, проста жінка з села, має двох онуків: Івана та Андрія. Але любить тільки старшого, Івана, а тому конче хотіла б, щоб саме Іван успадкував її господарство та доглянув її на старості. Однак Івана тягне місто: тут він може вчитися, тут йому відкрився широкий світ. І коли це Гаджалиха зрозуміла (в цій велику роль відіграла „миська дівчина” — Іванова наречена, яку бабуся пізнала в часі своєї гостини у Івана в місті), вона з душевним спокоєм і вдовolenням вертається в село. Цього мало: просвітлена Гаджалиха молитися:

„Дай мені, Господоньку, аби мое серце виросло, та аби там було добре місце ще й для Андрія. Аминь”.

Оповід. „Помилка доктора Варецького” дало назву цілій збірці. А проте, з нашого погляду, воно найменш типове, бо вилчмується із загального тону творчої атмосфери збірки. Ми взагалі думаємо, що смерть і кров, бруд і насильство, загалом жахи війни — не стихія нашої авторки.

Звернімось на хвилину до сюжету.

Доктор Варецький, українець, одружений з жидівкою, донькою бори-

славського мільйонера. Досить скоро виявилось, що духової спільності (як і можна було сподіватись) подружня пара не мала. Доктор з головою поринув у фаховій праці — відповідальній праці лікаря-хірурга, а дружина... розважалась, обзавелась коханцем, жила, словом, своїм безтурботним життям. Народження сина не дало тривкої споеності сім'ї. Аж вибухла війна, гітлерівці окупували Західню Україну і почали поголовне винищування жидів. Легко уявити собі тривогу Варецького, його дружини й синочка. Авторка зображує трагічний кінець усіх трьох, наголошуючи при цьому один момент (за яким, однак, вчувається весь трагізм тих жорстоких днів, коли людське життя було обезцінене вкляй) — момент залишення Варецьким своєї дружини і синочка в кімнаті Гестапо.

Найбільш типовими для всієї збірки ми вважаємо оповідання „Вічне світло“, „Образ над прірвою“ і „Відгомони“. Хоч, повторюємо, за винятком „Помилки доктора Варецького“, всій решті оповідань притаманна ота „просвітлена погідність“ у підході та сприйнятті життєвих явищ. Герої оповідань Марії Струтинської — не ходюльні „перфекції“, не якісь „лицарі без страху і догани“. Але всі вони йдуть „знизу вгору“, всіх їх порушує і веде прагнення йти завжди і скрізь шляхом оновлення і духового збагачення. А це ж і є дійсний шлях Людини (з великої літери!).

У повній згоді з ідейним змістом творів збірки з їх мовостиль. Ми, на жаль, не читали інших книжок Марії Струтинської: не вистачає часу слідувати за досить таки численними публікаціями з літературно-мистецької галузі, бож хочеться не перео-

чити й актуальних публіцистичних появ. Але рецензована збірка під мовно-стилістичним оглядом нас цілком задовольнила: незасмічена лексика, прозора і легка синтаксична будова, осядні і доречне використання поетичних засобів тексту: порівнянь, епітетів, метафор, — взагалі тропів і фігур. Забрало б багато місця ілюструвати сказане зразками тексту, беручи їх з різних оповідань збірки. Тож обмежимося прикладом з оповід. „Підстаркувата дама“.

На ст. 112 доктор Горський „загородив їй („Підстаркуватій дамі“ — А. Ю.) дорогу до виходу. Сказала, ніяково всімаючись:

— О, то ви також викрутилися від пікніку?

— Мене ніхто й не збирався на нього кликати, я маю тут занадто погану славу „відлюдка“. А ви... пробачте, куди так?

Вона знизнула плечем:

— Власне, як хочете знати, нікуди. Кудись перед себе. Отак, „назустріч сонцю золотому“, а насправді — бо сонця маємо й так багато — назустріч прохолоді. І взагалі, я не знаю що...

Було щось таке миле, таке вічно жіноче в її безжурному тоні, що він аж задихнувся від думки, якою близькою, зовсім близькою здалася йому ця жінка. І разом з цим. Господи, за усім тим було щось... Він миттю віднайшов свій давній легкий тон з жінками:

— Чи не можна б і мені, старому мізантропові, бути свідком і трохи, може, учасником цього безпляного щастя?..

Книжку видало Вид-во Юліяна Середяка, в Буенос-Айресі, форматом малої вісімки, 144 ст. друку. Приємно зазначити, що в книжці зовсім нема коректорських помилок.

Філософія добра і правди

(Григор Голяйн. „Між двома світами“. Новелі, нариси, діалоги, оповідання, Буенос-Айрес. 1965. Накладом Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців.)

У нашій українській літературі філософських творів взагалі мало. Цю ділянку, сказати б, занедбано, і ми радше звертаємося до чужих авторитетів. А потреба в національній філософії велика, вона бо є дороговказом для сучасних і наступних поколінь.

Григор Голяйн до деякої міри заповнює цю прогалину. В його новелях, нарисах і діалогах червоною ниткою проходить туга за досконалим, справедливим осудом тої життєвої мізерії, якою позначається наш аж надто матеріалістичний вік.

Юрій Тис у своїй передмові назвав Григора Голяйна **християнським письменником**, і це дуже влучне ок-

реслення. Християнізм — його внутрішнє „кредо“, поза ним спасіння нема й не може бути.

Втримаємось від проведення паралель між філософіями різних часів, бо це зайняло б багато місця, спинимося лише на антиподах мислення. Напр., Фрідріх Ніцше писав для „вибраних“. Він заманіфестував це в словах:

„У чому найвище, що ви можете пережити? Це — час великої зневаги. Час, коли ви говорите: в чому мої жалощі? Адже жалощі — це хрест, до якого прицьховується кожний, хто любить людей. Але мої жалощі не є розп'яттям. Час, коли ви говорите: в чому моя добродійність? Адже вона ще не примусила мене безумствувати. Як втомився я від добра мого й від зла мого! Але де ж та блискавка, що лізне вас своїм язиком? Де те безумство, що його

треба прищепити вам? Дивіться, я вчу вас про надлюдину. Він — ця блискавка, він — це безумство!“

Отже, „час великої зневаги“ й пізніше орієнтація на „надлюдину“ призвели народ Ніцше, керований Гітлером, до маніякальної ідеї „герренфольку“ й до страшних злочинів в ім'я тої ідеї.

Філософія для вибраних — це щось „ку-клукс-кланівське“, замкнене в собі й дуже далеке від християнських принципів.

Книга „Між двома світами“, себто світом духовним і світом матеріальним, ставить на перший плян проблему людського вдосконалення, вболіває над потворними явищами життя і... оптимістично вірить у перемогу добра й правди. Читаємо:

„Проте, є десь кінець зла, — підвищив свій голос уражений Спідір Луцик. — Є край злочинності, бож у людській душі жевріє якась кількість волі й відповідальності. Живе в ній, так сказати б, суцільна система цінностей, які кожному показують вихідний пункт і ціль“.

І далі:

„— Як лікував би ти зло, що розпаношилось у світі? Воно, очевидно, пов'язане з модерною цивілізацією.

— А ось як. Що природне, того не змінши. Що створене людьми, те можна змінити, скажімо, доброю політикою“ (Стор. 122).

Чи ж не правда? В „добрий політиці“ — все: і духовний розвиток, і матеріальний добробут людей, і досягнення в науковій та мистецькій галузях.

Чому ж цього не хочуть усвідомити „сильні світу“? Чому вони (очевидно, по той бік залізної, бамбукової й ще якихось там заслон) гвалтують душу й тіло народів, усе обцяють і нічого не дають? Чому? На це відповідає автор:

„— А покищо все тут політикують, від наймолодшого до найстаршого. А хліба нема! Немає й життя, є лише одне повільне вмирання. Щобільше, тут скрізь і всюди командують та сидять мені в печінках холодні дурні. Кажу тобі: це жахливі люди!“ (Стор. 139).

Отже, тому нема добра, що життям керують „жахливі люди“. Вони прийшли до керівництва не з волі й бажання широких мас, а захопили владу силоміць, як п'явки присасалися до тої влади й використовують її для своїх егоїстичних цілей, а не для добра людства.

Багато свіжих і гарних думок є в книжці Григора Голяйна. З тими думками варто ознайомитись читачеві, й він, певне, відчує їх спільність із власними поглядами, бож український читач і автор — люди одної доби, що пережили неймовірно страждання, чудом уціліли й тепер переглядають свій пройдений шлях, як ненаписану повість... Григор Голяйн синтезував усі ці пережиття в

збірці „Між двома світами”.

Поза філософською вартістю книги спинимось ще на деяких узагальнюючих поняттях, власне, на образах. Наведемо один з них:

„Країна міста... Вона побіч центру, як дитина біля мами: довірлива, щира, голосна в своєму мисленні. Її світ у живих кольорах, чітких і безпосередніх. Скільки ж то разів у далекій і близькій бувальщині, коли вкрай вичерпались були людські сили і погасав огонь душевного горіння, крайні земної кулі приходили до владного голосу?”

Таж тут цілий світ! Тут невідомий досі „паж” польського короля, Богдан-Зіповій Хмельницький, тут Жанна д'Арк і, парешті, наш Симон Петлюра з своїм наступником, Євге-

ном Коновальцем. Усі вони вийшли з окраїни, були не представниками якоїсь аристократичної верстви, а плотьтю й кістю народною. Тому й вразило нас так оте мистецьке окреслення Григором Голіяном окраїни, джерела нашої сили, героїзму й парешті історії.

Вкінці не можемо не спинитись над твором, який був би прикрасою кожної літератури, кожного високого мистецтва. Це новела „Контрибуція”.

Багато читали ми гарних речей, але така трапляється рідко. Яка сила! Яке „стефанківське” чуття в цій новелі! Григор Голіян піднісся понад себе, доказав, що він є не лише християнський філософ, а й

чудовий новеліст. Ми читали цю новелу з трепетом і захопленням. У ній така життєва правда, якої не знайдеш у тисячі сторінках іншої мистецької літератури. Тут Григор Голіян показав своє мистецьке обличчя на всю широчінь. Прочитайте цю новелу, і ви самі скажете, що так писати може високообдарований талант.

Наостанку хочемо сказати: треба більше отаких книжок! Більше зацікавленості ними! Книжка Григора Голіяна є свіжим подувом у нашій „сіро-буденній” літературі, вона є викликом матеріалістичному вихованню й гарним підручником людського життя.

А. Галан

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО та НОВОГО ЗАВІТУ

повний переклад,

здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами ПІД ЧАС ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

РИМ, 1963

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

Старий Завіт 1070; Новий Завіт 352 сторінки

Мапи та кольорові ілюстрації.

Ціна:

В шкіряній оправі з позолоченням 20.00 дол.

В полотняній оправі з позолоченням 15.00 дол.

В полотняній оправі 12.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу „Овиду”.

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК

СЛУЖБА БОЖА

НА ДВОХ ДОВГОГРАЙНИХ НІ-ФІ ПЛАТІВКАХ

Замовлення і гроші (чеком або „моні ордером”) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

— — — — тут відтати — — — —
До Видавництва Миколи Денісюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю один альбом довгограйних платівок із Службою Божою у виконанні хору церкви св. Варвари у Відні, в ціні 12,00 дол. разом з коштами пересилки. Прошу вислати додаткову платівку з „Боже, вислухай благання” і ін., на що пересилаю ще одного доляра.

Разом пересилаю дол. 13.00.

Моя адреса:

Альбом до Служби Божої на платівках у мистецькому оформленні арт. мал. Оксани Мошинської.

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

— СЛУЖБА БОЖА на двох довгограйних НІ- ФІ платівках у виконанні хору церкви св. Варвари у Відні, в ціні 12.00 дол. і додаткова платівка з „Боже, вислухай благання” і ін. за 1.00 дол. Всі три платів- ки, в альбомі, мистецько-оформленому О. Мошинською, разом із пересилкою 13.00	831, 832 і 833 ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ по 4.95 834 і 836 ПІСНІ УПА 4.95
— УКРАЇНСЬКІ ВОСКРЕСНІ ПІСНІ і гагілки у вик. хору церкви св. Варвари у Відні — Альбом з двома платівками 10.00	835 НАЗАР СТОДОЛЯ — Опера. Слова Тараса Шевченка. Музика К. Данкевича 19.80
— УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ у вик. хору церкви св. Варвари у Відні 4.95	838 ЗНОВ... У ЛЬВОВІ 4.95
— ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — опера на 3 дії С. Артемовського (три платівки) 14.95	852 ЦЕРКОВНІ ПІСНІ — Церковний Хор Маланюк та Хору св. Варвари, Відень, диригент: А. Гнатишин 4.95
— ПІСНЯ ПРО РУШНИЧОК — (до слів А. Малишка, муз. П. Майбороди) співає Д. Гнатюк, та 11 інших пісень. Пісня про рушничок полонила серця всіх українців у цілому світі. (Число платівок RP10) 4.95	851 НАРОДНІ ПІСНІ — у виконанні Іри св. Варвари, Відень. Дир. А. Гнатишин 4.95
801 СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ (Альбом з 3-ма платівками, 12" Ціна \$12.50	— УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЧЕШТЬ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ — Мішаний хор церкви св. о. Миколая в Чикаго 4.95
802 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 1) У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95	— ДУМИ МОЇ і інші українські пісні у ви- конанні київських ансамблів 4.95
803 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 2) У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95	— ЗБІРКА ПІСЕНЬ — виконують Ія і Лю- бомир Мацюк з оркестрою 4.95
804 КОЛЯДИ — 14 різних коляд — різні хори 4.95	— УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ у виконанні Україн- ського Хору Думка в Дітройті під упра- вою І. Атаманця 4.95
805 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ У виконанні Хору Вєрьовки 3.95	— ПІСНІ Й ТАНЦІ З УКРАЇНИ у виконанні київських ансамблів видання МОНІТОР ч. 1, 2 і 3 по 3.95
806 МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ — Miro Skala-Staryckyj — тенор з оркестрою 4.95	— УКРАЇНА — пісні у виконанні Українського Хору Думка в Києві і київського ансам- блю бандуристів 3.95
807 СПІВАЄ КИЇВ — Ukrainian Songs of Kiev, Concert of works by P. Mayboroda 4.95	— ВЕСЕЛЯ ЗБІРКА у виконанні різних укра- їнських хорових ансамблів 4.95
807 СПІВАЄ ЛЬВІВ — Concert performed by Capella „Trembita” in Lviv, Conductor — P. Murawskyj 4.95	— ХОРОВІ ПІСНІ З УКРАЇНИ у виконанні Капелі Бандуристів під управою Гр. Ки- тастого й В. Божика наспівані в часі не- давнього турне по Європі (видання ні- мецького видавництва) 4.50
809 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ З ГУЦУЛЬЩИНИ — Ukrainian Hutzul Songs. 4.95	— Я ЦИГАНКА МОЛОДА і ін. 4.95
810 ПІСНІ З УКРАЇНИ 4.95	— ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ і ін. пісні 4.95
811 INTERNATIONAL MELODIES — „AMOR” Orchestra. 4.95	— БЕРІЗКА і ін. пісні 4.95
812 ВЕЧІР НА СОЮЗІВЦІ — з оркестрою „AMOR” Ukrainian Dance Music 4.95	— ТАНЦЮЙМО — танкова музика 4.95
814 DANCE PARTY — „AMOR” Orchestra 4.95	— КИЇВСЬКІЙ ВАЛЬС і ін. пісні 4.95
815 УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ — Anatole Pietri Orchestra, — Buenos Aires 4.95	— УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ драма в 5 діях Івана Франка (Альбом з 3-ма платівками) 12.50
816 ВЕЧЕРНИЦІ, „Кобзар” з Симфонічною Оркестрою, дириг. А. Рудницький, Філа 4.95	— КОНЦЕРТ у виконанні Української Духової Оркестри під управою І. Барабаша в Чи- каго (альбом з 3-ма платівками) 4.50
817 КОНЦЕРТ, Хор „КОБЗАР” із Симфонічною Оркестрою 4.95	— РИМІНСЬКІ МЕЛОДІЇ — вик. муж. квартет „Розвага” з оркестрою М. Шияна. Альбом: три платівки 10", 78 RPM. 4.75
818 ШЕ НЕ ВМЕРЛА, Хор „КОБЗАР”. 4.95	— ТЕНОР І. ЗЕРІФЕРТ — при фортепіані ЛЮБА СЛЮЗАР. Три оригінальні платівки в мистецькому альбомі 4.75
819 КОНЦЕРТ, Хор „ДУМКА”, Нью-Йорк, дир. Л. Крушельницький. 4.95	— АЛЬБОМ ПІСЕНЬ Я. Б. Весоловського у виконанні оркестри і хору Івана Романова. Солісти: Антін Дербіш, Олександр Тихнович (танцювальна музика) 4.50
820 БОГ ПРЕДВІЧНИЙ — Українські коляди та щедрівки у вик. Хору „Кобзар” під кер. А. Рудницького 4.95	— ДІТИ СПІВАЮТЬ — дитячий хор Рідної Школи УНО — Філія Ст. Катеринс, Онт. 4.95
821, 822 і 823 УКРАЇНСЬКІ КОЛОМИЯКИ (частина 1, 2, і 3). кожна по 4.95	
824 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — у виконанні Хору Вєрьовки (частина 2.) 4.95	
825 ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ... Збірка козацьких пісень. 4.95	
827 МАРІЧКА — закарпатські співаночки 4.95	
828 СТРИГІНСЬКИЙ ПАРК — пісні сьогодніш- нього Львова 4.95	

Усі ці платівки продає
КНИГАРНЯ
при ВИДАВНИЦТВІ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
В ЧІКАГО
Платівки висилаємо негайно по замовленню.
Кошти пересилки оплачує Книгарня
Замовлення і гроші слати на адресу:
MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill., USA

В Ж Е В И Д Р У К У В А Н А

**АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ
УКРАЇНОЗНАВСТВА**

накладом
ТОРОНТОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОШТОМ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
І ВКЛЮЧАЄ РОЗДІЛИ:

Загальні інформації

Фізична географія і природа

Людність

Етнографія

Українська мова

Історія України

Українська культура

Українська література

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ — 37.50 ДОЛ.

Замовлення приймає
Видавництво Миколи Денисюка в Чікаго

Замовлення з чеком або моні ордером слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

УВАГА!

УВАГА!

УВАГА!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ

В ЧІКАГО

ВИПЛАЧУЄ 4¼ ДИБІДЕНДИ 30 ЧЕРВНЯ І 31 ГРУДНЯ

- 1) Приймаємо вклади;
- 2) Даємо позики на купно авт, меблів і домашнього устаткування, на ремонт і направу домів.
- 3) Даємо моргеджі на будову домів (констракшен лон) як теж на купно домів.
- 4) Даємо кредити на купно і розбудову підприємств. Усі позики видаються на найбільш догідних сплатах. Крім того, наші позики мають забезпечення до висоти 10.000.00 доларів, на випадок смерти довжника або його тривалої непрацездібности.

**СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ
“САМОПОМІЧ”**

що завжди послужить Вам всякою фінансовою допомогою, порадою а теж дає повну гарантію безпеки Ваших ощадностей.

ПИШІТЬ АБО ТЕЛЕФОНУЙТЕ НА АДРЕСУ:

**Федеральна Кредитова Кооператива “САМОПОМІЧ”,
2351 В. Чікаго Аве., Чікаго 22, Тел. ГУмболдт 9-0520.**

Гаслова Енциклопедія Українознавства

(Стан праць та зміни умов передплати)

Починаючи видавати гаслову частину Енциклопедії Українознавства (ЕУ-2), редакція плянувала вмістити весь матеріал в 4-ох томах і відповідно до цього була скалькульована (в 1953 році) передплата в різних родах оправи. Під час праць над редагуванням ЕУ-2 виявилось скоро, що число томів мусить бути збільшене, як з уваги на об'єм матеріялів, вміщуваних в поточних томах (чимало людей нарікає, що поодинокі гасла дуже „стиснуті”), так і з уваги на випуск в Україні т. зв. УРЕ („Українська Радянська Енциклопедія”), що її поява була, бодай в деякій мірі, „спровокована” виданням ЕУ на еміграції.

Сама поява УРЕ мусіла вплинути на поширення змісту ЕУ-2, бо стало необхідним ще докладніше висвітлити події і факти, які промовчує або фальшує УРЕ, зокрема з часів наших Визвольних Змагань, історії українських Церков, дій нашої еміграції тощо. Було очевидним, що число томів ЕУ-2 мусить бути збільшене.

Остаточнo Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Європі та Редакція ЕУ в Сарселі вирішили, що для завершення ЕУ-2 об'єм цілості мусить бути **збільшений з 4-ох до 8-ох томів**. Четвертий том, який обіймає гасла на літері К (від гасла Крушельницький Іван), Л і М, буде готовий з кінцем 1965 р.; він завершує перший етап праць на ЕУ-2. Стоїмо на порозі другого етапу — чергові 4 томи ЕУ-2 чекають ще своєї реалізації.

Збільшення об'єму ЕУ-2 вимагає зміни умов передплати, чи власне встановлення дальшої передплати на останні 4 томи. Хоч ціни у видавничій галузі та редакційні витрати тепер значно вищі порівняно з часом, коли починалось видавання ЕУ-2, додаткову передплату встановлено в дотеперішній висоті (50 або 60 дол. залежно від роду оправи за 4 томи), однак під умовою, що ця додаткова передплата буде **повністю вплачена в другому півріччі 1965 року**; передплата, сплачувана ратами поза день 1-го січня 1966 р., буде підвищена на 20 відсотків, які тільки частково рівноважать підвишку цін.

В неперіодичному бюлетені НТШ в Європі п. н. „Вісті із Сарселю” чис. 3 з датою грудень 1964 р. проголошено м. і. такі інформації в справі **умов передплати**, які обов'язуватимуть від 1-го січня 1965 року.

1. **Четвертий том ЕУ-2** дістануть тільки ті передплатники, які повністю вирівняють або вже вирівняли передплату за перші чотири томи. В першій половині 1965 року дістануть всі

передплатники, які заборгували, повідомлення про розміри їхнього боргу.

2. **Дотеперішні** передплатники можуть забезпечити собі одержування дальших чотирьох томів (5 — 8) —

а) **або**, вплачуючи не пізніше як до 1 січня 1966 р. повністю ще раз дотеперішню передплату, тобто за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 50, а в півшкіряній оправі дол. 60.

б) **або**, доплачуючи довільними ратами за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 60, а в півшкіряній оправі дол. 72, але вплати мусять бути розложені так, щоб до появи кожного наступного тому було внесено принаймні 25% доплати, тобто 15 дол. за полотно, а 18 дол. за півшкіру.

3. **Нові** передплатники можуть скористати з умов для дотеперішніх передплатників, поданих під 2, тільки в часі від 1-го січня до 31-го грудня 1965 року, а тоді вони —

а) **або** вплачують повністю передплату за за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 100, а в півшкіряній оправі дол. 120,

б) **або** вплачують повністю тільки дотеперішню передплату за перші чотири томи, тобто дол. 50 за полотно, а дол. 60 за півшкіру, а доплату за наступні томи (5-8) вплачуватимуть як під 2б).

В обох випадках вони одержуватимуть автоматично перші 4 томи.

4. **Від 1-го січня 1966 р.** передплата ЕУ-2 у 8-ох томах становитиме дол. 120 за примірники, оправлені в полотно, або дол. 144 за примірники, оправлені в півшкіру.

Цю передплату можна вносити добровільними ратами, але висилка перших 4-ох томів буде реалізована шойно тоді, коли буде вплачено половину повищої суми, тобто дол. 60 за полотно, а дол. 72 за півшкіру; дальші томи висилатимуться тільки тоді, коли за них буде вплачена належна сума за кожний том, тобто 15 дол. за том в полотні, а 18 дол. за том у півшкірі.

Те саме стосується до нових передплатників в часі від 1-го січня до 31-го грудня 1965 р., які не скористають з умов, поданих під 3.

5. **Повищі постанови** обов'язують з днем 1-го січня 1965 р. і всі до цього часу — будь-ким і будь-де — вміщувани умови передплати ЕУ-2 втрачають свою силу.

Володимир Савчак, представник ЕУ на ЗДА*)

*) Диви ще окреме оголошення на наступній сторінці.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
ВИДРУКУВАЛО

ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.	Т. X. Листи.
Т. II. Поезії 1843 - 1847 рр.	Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. III. Поезії 1847 - 1857 рр.	Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. IV. Поезії 1857 - 1861 рр.	Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його творчість.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.	Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та спис літератури про них.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.	
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Несчастий. — Капітанша.	
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.	
Т. IX. Журнал.	

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видає Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр.).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення. Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 WEST CHICAGO AVENUE — CHICAGO, ILL., 60622 — USA